

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. spalio 26 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Antano Simniškio (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas), Donato Šerno ir Jūratės Varanauskaitės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **ieškovo Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroro, ginančio viešąjį interesą**, kasacinį skundą dėl Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. vasario 15 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovo Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroro, ginančio viešąjį interesą, ieškinį atsakovėms Druskininkų savivaldybės tarybai, Druskininkų savivaldybės administracijai, viešajai įstaigai Druskininkų teniso centrui, Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos dėl savivaldybės tarybos sprendimo ir statybą leidžiančio dokumento panaikinimo, valstybinės žemės nuomos sutarties pripažinimo negaliojančia, patikėjimo teisės į valstybinės žemės sklypą nutraukimo ir neteisėtos statybos padarinių šalinimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių valstybinės žemės sklypo naudojimą patikėjimo teise, pastatų klasifikavimą pagal jų naudojimo paskirtį, aerodromų užimtą žemę, termino kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo ginant viešąjį interesą eigos pradžią ir jo atnaujinimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovas prašė: 1) panaikinti Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimą Nr. T1-31 „Dėl patikėjimo teise valdomo valstybinės žemės sklypo Mizarų g. 55, Druskininkuose, nuomos“ (toliau – ir savivaldybės tarybos sprendimas Nr. T1-31); 2) pripažinti niekine ir negaliojančia nuo sudarymo momento 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutartį Nr. 26-313-(7.7), sudarytą tarp Druskininkų savivaldybės administracijos ir VšĮ Druskininkų teniso centro dėl valstybinės žemės sklypo, kurio unikalus Nr. 4400-4076-3522, esančio Druskininkuose, Mizarų g. 55, (toliau – ir ginčo sklypas) nuomos (toliau – ir 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutartis); 3) panaikinti 2021 m. sausio 8 d. Druskininkų savivaldybės išduotą statybą leidžiantį dokumentą Nr. LSNS-12-210108-00004 (toliau – ir ginčijamas statybą leidžiantis dokumentas) statytojai VšĮ Druskininkų teniso centrui statyti naują statinį pagal parengtą Sporto paskirties pastato (teniso klubo) ir pagalbinio ūkio paskirties pastato Druskininkuose, Mizarų g. 55, statybos projektą; 4) nutraukti nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos ir laikyti pasibaigusią Druskininkų savivaldybės patikėjimo teisę į valstybinės žemės sklypą, kurio unikalus Nr. 4400-4076-3522, esantį Druskininkuose, Mizarų g. 55, kuri suteikta 2020 m. sausio 15 d. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos (toliau – ir Nacionalinės žemės tarnyba, NZT) direktoriaus įsakymu Nr. 1P-20-(1.3E.) (toliau – ir 2020 m. sausio 15 d. įsakymas), ir grąžinti sklypą Nacionalinei žemės tarnybai; 5) įpareigoti statytoją VšĮ Druskininkų teniso centą savo ir Druskininkų savivaldybės lėšomis lygiomis dalimis per tris mėnesius nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos pašalinti žemės sklype, kurio unikalus Nr. 4400-4076-3522, esančiame Druskininkuose, Mizarų g. 55, pagal 2021 m. sausio 8 d. Druskininkų savivaldybės išduotą ginčijamą statybą leidžiantį dokumentą pastatytus statinius ir atkurti šio žemės sklypo pradinę padėtį, buvusią iki 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutarties Nr. 26-313-(7.7) tarp Druskininkų savivaldybės administracijos ir VšĮ Druskininkų teniso centro sudarymo.
3. Ieškovas nurodė, kad ginčo sklypas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. 312 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimo Nr. 685 „Dėl civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimas Nr. 312) įtrauktas į žemės sklypų, užimtų ir naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, sąrašą. Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu ginčo sklypas Druskininkų savivaldybei perduotas valdyti, naudoti ir disponuoti jo patikėjimo teise ūkinei komercinei veiklai – Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui bei paslaugų paskirties pastatams statyti. Ginčo sklypas gali būti naudojamas tik konkrečiam tikslui – Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui bei paslaugų paskirties pastatams statyti, t. y. veiklai, susijusiai su Druskininkų aerodromo eksploatavimu.
4. Ieškovo teigimu, Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimas Nr. T1-31, kuriuo nuspręsta išnuomoti aukcione ginčo sklypą uždary ir atviry teniso kortų bei juos aptarnaujančių įrenginių statybai, bei šio sprendimo pagrindu sudaryta 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutartis prieštarauja Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo (toliau – ir VSTVNDĮ) 2 straipsnio 12 daliai ir 9 straipsniui, Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 4.106 straipsnio 1 daliai, Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 7 straipsnio nuostatomis, įtvirtinančioms tai, kad valstybinės žemės patikėtinis privalo naudoti jam patikėjimo teise suteiktą valstybinę žemę Nacionalinės žemės tarnybos vadovo sprendime nurodytoms reikmėms, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. 312. Savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimas Nr. T1-31 turi būti panaikintas kaip prieštaraujantis aukštesnės galios teisės aktams, o 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutartis pripažintina

niekine ir negaliojančia nuo sudarymo momento vadovaujantis CK 1.80 straipsniu, kadangi prieštarauja imperatyvioms pirmiau išvardytų įstatymų nuostatomis.

5. Ieškovas teigė, kad Druskininkų savivaldybės tarybai 2020 m. vasario 27 d. sprendimu nusprendus išnuomoti ginčo sklypą teniso kortų statybai bei 2020 m. gegužės 25 d. sudarius valstybinės žemės nuomos sutartį, kurioje nustatyta, jog nuomininkas ginčo sklype pastato uždarus bei atvirus teniso kortus ir jiems eksploatuoti reikalingus statinius, darytina išvada, jog ginčo sklypas nenaudojamas reikmėms, kurioms Druskininkų savivaldybei buvo suteiktas naudotis patikėjimo teise.

Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu Druskininkų savivaldybei suteikta teisė valdyti, naudoti ginčo sklypą ir juo disponuoti patikėjimo teise turi būti nutraukta nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos, o ginčo sklypas grąžintinas Nacionalinei žemės tarnybai, kaip valstybinės žemės patikėtinio teisės ir pareigas įgyvendinančiai institucijai, kadangi valstybinės žemės patikėtinis – Druskininkų savivaldybė sklypo nebenaudoja sprendime nurodytomis reikmėms.

6. Ieškovo teigimu, teismui nusprendus pripažinti negaliojančia 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutartį, turi būti panaikintas ir ginčijamas statybą leidžiantis dokumentas kaip negaliojančiu pripažinto sandorio, kurio pagrindu statytoja įgijo teisę naudotis žemės sklypu, pasekmė. Panaikinus ginčijamą statybą leidžiantį dokumentą, taikytinos Lietuvos Respublikos statybos įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatytos neteisėtos statybos padarinių šalinimo priemonės – statinio griovimas, įpareigojant statytoją VšĮ Druskininkų teniso centrą nugriauti pagal statybos leidimą pastatytus (pradėtus statyti) statinius ir sutvarkyti statybvietę savo ir Druskininkų savivaldybės lėšomis lygiomis dalimis.
7. Ieškovas taip pat nurodė, kad nežymus termino praleidimas administraciniam aktui ginčyti negali užkirsti kelio valstybinės žemės nuomos sutarčiai ir patikėjimo teisei nuginklėti, kurioms ginčyti terminas nėra praleistas. Generalinėje prokuratūroje buvo atliekamas papildomas tyrimas, renkama informacija, delsimo požymių nėra, todėl terminas administraciniam aktams – Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimui Nr. T1-31 ir statybos leidimui – ginčyti turi būti atnaujintas.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

8. Alytaus apylinkės teismas 2022 m. rugpjūčio 29 d. sprendimu netenkino ieškovo prašymo atnaujinti praleistą procesinį terminą, ieškinį atmetė.
9. Teismas nustatė, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. 312 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimo Nr. 685 „Dėl civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtose žemės plotais patvirtinimo“ pakeitimo“ nutarta pakeisti Civilinių ir civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašą su jų užimtose žemės plotais, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. 685 „Dėl Civilinių ir civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtose žemės plotais patvirtinimo“, ir 11 punktą išdėstytas taip: aerodromo pavadinimas – Druskininkų; vieta – Alytaus apskritis, Druskininkų miesto savivaldybė; plotas hektarais – 45,5538 ir 1,2654. Iš pateikto Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos rašto ir jo priedų matyti, kad Susisiekimo ministerija aerodromų sąrašo 11 punkto pakeitimą inicijavo atsizvelgdama į Druskininkų savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendinius ir tai, kad ginčo žemės sklypas numatytas aerodromo infrastruktūrai (aerodromo administraciniam pastatui su klientų aptarnavimo patalpomis ir pan.).
10. Nacionalinės žemės tarnybos direktorius 2020 m. sausio 15 d. įsakymu, atsizvelgdamas, be kita ko, į Druskininkų savivaldybės tarybos 2019 m. liepos 29 d. sprendimą Nr. T1-87, perdavė Druskininkų savivaldybei Nacionalinės žemės tarnybos patikėjimo teise valdomus valstybinės žemės sklypus valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise – ūkinei komercinei veiklai vykdyti, be kita ko, ginčo žemės sklypą, kurio pagrindinė žemės naudojimo paskirtis – kita, naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos (Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui bei paslaugų paskirties pastatams statyti). Juo vadovaujantis 2020 m. vasario 10 d. buvo sudarytas ginčo sklypo perdavimo–priėmimo aktas, kuriuo ginčo sklypas perduotas Druskininkų savivaldybei valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise – ūkinei komercinei veiklai (Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui bei paslaugų paskirties pastatams statyti) vykdyti.
11. Atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T1-31 nusprendė išnuomoti aukcione ginčo sklypą, nustatė pagrindines žemės sklypo nuomos sąlygas, pagal kurias, be kita ko: žemės sklypo nuomos terminas, atsizvelgiant į žemės sklype numatytą statyti pastatų ir įrengti objektų ekonomiškai pagrįstą naudojimo laiką, – 30 metų; I etapas – nuomininkas įsipareigoja savo lėšomis iki 2021 m. birželio 1 d. įrengti keturis tarptautinius ITF reikalavimus atitinkančius atvirus teniso kortus su sintetinės žolės danga (reikalavimai kortų pagrindams ir dangai pridedami) ir kitą būtiną infrastruktūrą, reikalingą objektui eksploatuoti (automobilių stovėjimo aikštelė, takai, tvora, vartai ir kt.), ir ne didesnę kaip 200 kv. m dydžio kortų priežiūrai reikalingą pastatą, taip pat ne didesnę kaip 150 kv. m dydžio buitinių paslaugų pastatą, investuodamas į teniso kortus ne mažiau kaip 100 000 Eur; II etapas – nuomininkas įsipareigoja savo lėšomis iki 2024 m. birželio 1 d. įrengti du tarptautinius ITF reikalavimus atitinkančius uždarus teniso kortus ir oro uosto administracinį pastatą su komercinės paskirties patalpomis; visos nuomininko atliktos investicijos, išskyrus į automobilių stovėjimo aikštelę, įrengtą pagal infrastruktūros plėtros į Savivaldybės viešąją infrastruktūrą sutartį, taps nuomininko nuosavybe.
12. 2020 m. kovo 10 d. buvo paskelbtas ginčo žemės sklypo nuomos aukcionas. Atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba 2020 m. balandžio 24 d. sprendimu Nr. T1-57 „Dėl Druskininkų savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimo patvirtinimo“ patvirtino Druskininkų savivaldybės teritorijos bendrojo plano keitimą, pagal kurio sprendinius ginčo sklypas patenka į inžinerinės infrastruktūros zoną; bendrojo planu suplanuota Druskininkų aerodromo teritorija apima žemės sklypą, esantį Druskininkuose, Mizarų g. 59A, ir ginčo sklypą.
13. Atsakovė Druskininkų savivaldybės administracija, vadovaudamasi aukciono rezultatais, valstybinės žemės nuomos 2020 m. gegužės 25 d. sutartimi ginčo sklypą Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T1-31 nustatytais sąlygomis išnuomojo atsakovei VšĮ Druskininkų teniso centrui o 2021 m. sausio 8 d. šiai atsakovei išdavė ginčijamą statybą leidžiantį dokumentą, kuriuo ginčo sklype leista statyti pagalbinio ūkio pastatą, sporto paskirties pastatą, nuotekų rinktuvus bei kitus inžinerinius pastatus pagal projektuotojos UAB „Studija Archispektras“ parengtą Sporto paskirties pastato (teniso klubo) ir pagalbinio ūkio paskirties pastato Druskininkuose, Mizarų g. 55, statybos projektą.
14. Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos 2021 m. gruodžio mėn. atlikto patikrinimo duomenimis, ginčo sklype nustatyta tokia atliktų statybos darbų apimtis: pastatytas sporto paskirties pastatas, kurio baigtumas 53 proc.; pastatytas pagalbinio ūkio pastatas, kurio baigtumas 69 proc.; pakloti gatvės ir vėjo bortai, kurių ilgis 450,18 m įrengti du teniso kortai, kurie užverti segmentine tvora; paklota 745 kv. m ploto trinkelė danga; naujai įrengti vandentiekio ir nuotekų tinklai; naujai pakloti elektros tinklai.
15. Teismas vertino, kad atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T1-31 nusprendė išnuomoti aukcione ginčo sklypą ne tik uždaryti ir atvirus teniso kortų bei juos aptarnaujančių įrenginių statybai, bet ir oro uosto administracinio pastato su komercinės paskirties patalpomis statybai. Teismas pažymėjo, jog ieškovas neteikė įrodymų ir neginčijo, kad atsakovė VšĮ Druskininkų teniso centras, pastatius I etapo statinius, atsisako ar atsisakys statyti 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutarties II etape nustatytą oro uosto administracinį pastatą su komercinės paskirties patalpomis. Teismas nustatė, kad atsakovė VšĮ Druskininkų teniso centras tinkamai vykdo įsipareigojimus pastatyti statinių kompleksą Druskininkų aerodromo teritorijoje ir šios statybos pabaiga 2024 m. birželio 1 d. Teismas padarė išvadą, kad 2020 m. vasario 27 d. sprendimo Nr. T1-31 paskirtis ir tikslas yra ginčo sklype statyti aerodromo administracinį pastatą su

priklausiniais, įskaitant ir teniso kortus (aerodromo statinių kompleksą).

16. Teismas pažymėjo, kad 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutarties sudarymo metu galiojo Lietuvos Respublikos nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatymas, kurio 4 priedo 1 punkto b papunktyje nurodyta tokia nacionaliniam saugumui užtikrinti strateginę reikšmę turinti infrastruktūra: tarptautiniuose Vilniaus, Kauno, Palangos oro uostuose ir tarptautiniame Šiaulių kariniame oro uoste esantys aerodromai, Jonavos aerodromas (Rukloje), Kazlų Rūdos aerodromas, Pajuosčio aerodromas, S. Dariaus ir S. Girėno aerodromas ir Šilutės aerodromas; n papunktyje nurodyti aerodromai pagal Vyriausybės nutarimu patvirtintą sąrašą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 558 „Dėl konkrečių nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įrenginių ir turto sąrašo patvirtinimo“ 2.14 punkte „Aerodromai pagal Vyriausybės nutarimu patvirtintą sąrašą“ nurodyta: „2.14.1. Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Aviacijos valdybos, esančios adresu Oreivių g. 1, Paluknio k., Paluknio sen., Trakų r. sav., asfaltbetonio kilimo ir tūpimo takas, peronas, orlaivių stovėjimo aikštelės, signaliniai riedėjimo tako žiburiai, vizualaus artėjimo tūptinės sistema, degalų saugykla su įpylimo įranga, orlaivių saugojimo angariai, inžineriniai tinklai.“ Atsižvelgdamas į tai, teismas vertino, jog ieškovas nepagrįstai nurodo, kad Druskininkų aerodromas priskirtas strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių valstybei nuosavybės teise priklausančių įrenginių ir jų priklausinių kategorijai.
17. Teismas nurodė, kad Nekilnojamojo turto registre ginčo sklypo pagrindinės naudojimo paskirties ir naudojimo būdo duomenys įregistruoti tokie patys, kaip Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakyme: daikto pagrindinė naudojimo paskirtis – kita, žemės sklypo naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos. Remdamasis Žemės įstatymo 3 straipsniu, teismas nurodė, kad pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį Lietuvos Respublikos žemės fondas skirstomas į: žemės ūkio paskirties žemę, miškų ūkio paskirties žemę, vandens ūkio paskirties žemę, konservacinės paskirties žemę, kitos paskirties žemę. Žemės sklypo naudojimo būdas – teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose nurodyta veikla, kuri teisės aktų nustatyta tvarka leidžiama pagrindinės žemės naudojimo paskirties žemėje (Žemės įstatymo 22 straipsnio 16 punktas). Pagal Žemės įstatymo 24 straipsnį, pagrindinė žemės naudojimo paskirtis ir būdai nustatomi Vyriausybės nustatyta tvarka, žemės naudojimo būdų turinį nustato Vyriausybė arba jos įgaliotos institucijos. Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministras ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministras 2005 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 3D-37/D1-40 (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gruodžio 11 d. įsakymo Nr. 3D-830/D1-920 redakcija) patvirtino žemės naudojimo būdų turinio aprašą, pagal kurio 20 punktą komercinės paskirties objektų teritorijose nurodomas žemės sklypų naudojimo būdo turinys – žemės sklypai, skirti viešbučių paskirties pastatams, administracinės paskirties pastatams, prekybos paskirties pastatams, paslaugų paskirties pastatams, maitinimo paskirties pastatams ir sporto paskirties pastatams. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 patvirtintų Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų 4 priede nurodyta patalpų, suformuotų kaip atskirų nekilnojamojo turto objektų, pagrindinė naudojimo paskirtis. Lietuvos Respublikos aplinkos ministras 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtino statybos techninį reglamentą STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ (toliau – ir Reglamentas), kuriuo negyvenamieji pastatai pagal paskirtį skirstomi į pogrupius.
18. Teismas pažymėjo, kad aptartuose teisės aktuose nėra reglamentuota veikla, susijusi su aerodromų žemės sklypų, skirtų administraciniam pastatams (nagrinėjamoje byloje aerodromo administraciniam pastatui su priklausiniais, tarp jų ir teniso kortais), naudojimo būdu, juose nėra nurodytas sąrašas statinių, kurių statyba tokiuose sklypuose yra negalima, todėl nėra pagrindo teigti, jog atsakovės Druskininkų savivaldybės taryba, Druskininkų savivaldybės administracija ir VšĮ Druskininkų teniso centras pažeidė kokias nors imperatyvias teisės normas. Teismas padarė išvadą, kad atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba, priimdama sprendimą išnuomoti ginčo sklypą aukciono būdu, ir atsakovė Druskininkų savivaldybės administracija, išnuomojusi ginčo sklypą aukciono būdu atsakovei VšĮ Druskininkų teniso centui, teisės aktų nepažeidė ir Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu perduota patikėjimo teise į ginčo sklypą naudojosi tinkamai, nepažeisdamos imperatyvių teisės aktų reikalavimų.
19. Teismas padarė išvadą, kad atsakovės Druskininkų savivaldybės administracijos statytojai atsakovei VšĮ Druskininkų teniso centui išduotas ginčijamas statybą leidžiantis dokumentas atitinka konkrečią reikmę pagal Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą, kuriai vykdyti (ūkiniai komerciniai veiksmai) valstybinės žemės sklypas perduotas savivaldybei patikėjimo teise, bei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. 1418 patvirtintų Valstybinės žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise savivaldybėms taisyklių 12.3 punktą. Teismas nusprendė, kad kiti ieškovo reikalavimai yra išvestiniai iš pagrindinių (panaikinti Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimą Nr. T1-31 ir pripažinti niekine ir negaliojančia nuo sudarymo momento 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutartį), o byloje esantys duomenys nesuteikia pagrindo tenkinti išvestinius reikalavimus, kadangi ginčijami sprendimai ir veiksmai atsakovių atlikti teisėtai, nepažeidžiant imperatyvių teisės normų reikalavimų.
20. Teismas, pasisakydamas dėl viešojo intereso gynimo, be kita ko, pažymėjo, kad ieškinyje ieškovas nenurodė aplinkybių, kurių pagrindu kokie nors konkretūs teisės normų pažeidimai, net jei ir būtų nustatyti, atitinka Lietuvos Respublikos prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus ir gali būti laikomi viešojo intereso pažeidimu. Atsižvelgdamas į atsakovių Druskininkų savivaldybės administracijos ir VšĮ Druskininkų teniso centro pateiktus faktinius duomenis bei teisinį reguliavimą (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. kovo 30 d. nutarimą Nr. 389 „Dėl „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2012–2021 metų programos patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. lapkričio 27 d. nutarimą Nr. 1188 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. spalio 19 d. nutarimo Nr. 1219 „Dėl „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2011–2019 metų programos įgyvendinimo tarpinstitucinio veiklos plano patvirtinimo“ pakeitimo“, Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2019 m. birželio 4 d. potvarkį Nr. 119 „Dėl darbo grupės XI pasaulio lietuvių sporto žaidynėms organizuoti sudarymo“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 350 patvirtintą Reikalavimų kurorto ir kurortinės teritorijos statusui suteikti tvarkos aprašą, Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsnio 8 dalį, Lietuvos Respublikos turizmo įstatymo 2 straipsnio 15 dalį), teismas pripažino, kad ieškiniu ginčijami administraciniai aktai ir sandoriai ne pažeidžia viešąjį interesą, o jį įgyvendina.
21. Spręsdamas dėl Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ir ABTĮ) 29 straipsnio 1 dalyje nustatytą termino taikymo reikalavimams dėl administracinių aktų panaikinimo, teismas nustatė, kad Kauno apygardos prokuratūros prokuroras, išnagrinėjęs 2021 m. birželio 28 d. gautą R. K. prašymą dėl galimai pažeisto viešojo intereso, 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu atsisakė taikyti viešojo intereso gynimo priemones. Prokuroras nustatė, kad ginčo sklypas naudojamas ne pagal paskirtį, tokie pažeidimai laikytini viešojo intereso pažeidimu, tačiau valstybės institucija, kurios veiklos srityje buvo padarytas teisės aktų pažeidimas (NŽT), insis visų įstatymuose nustatytų priemonių jiems pašalinti. Generalinės prokuratūros prokuroras 2021 m. spalio 27 d. nutarimu panaikino Kauno apygardos prokuratūros prokuroro 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimą ir nusprendė „spręsti dėl viešojo intereso gynimo priemonių taikymo“. Generalinės prokuratūros prokuroras sutiko su skundo argumentu, kad Nacionalinės žemės tarnybos įpareigojimas pašalinti teisės aktų pažeidimus, padarytus jos veiklos srityje, užtikrina ne privalomų veiksmų atlikimą, o tik tikėtina bei galima viešojo intereso gynimą. Teismas konstatavo, jog minėti nutarimai patvirtina, kad Generalinės prokuratūros prokuroras sutiko su Kauno apygardos prokuratūros prokuroro nutarime faktinių aplinkybių vertinimu ir konstatuota išvada, kad pagal surinktus medžiagos duomenis nustatytas ginčo sklypo naudojimas ne pagal paskirtį ir kad tokie pažeidimai laikytini viešojo intereso pažeidimu. Teismas padarė išvadą, kad prokuroras jau 2021 m. rugpjūčio 11 d. nusprendė nustatęs viešojo intereso pažeidimą.
22. Nustatęs, kad prokuroras 2021 m. rugpjūčio 11 d. surinko pakankamai duomenų, kurių pagrindu padarė išvadą, jog pažeistas viešasis interesas, teismas konstatavo, kad ieškovas privalėjo kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo per vieną mėnesį, bet ne vėliau kaip 2021 m. rugsėjo 11 d., tuo tarpu ieškinyje pareikštas 2021 m. spalio 27 d., t. y. praleidus kreipimosi į teismą procesinį terminą 47 dienomis.
23. Teismas nusprendė neturįs pagrindo sutikti su prokuroro prašyme atnaujinti praleistą procesinį terminą nurodytais teiginiais, kad: procesinis terminas praleistas nežymiai; Generalinėje prokuratūroje buvo reikalinga atlikti papildomą tyrimą, todėl delsimo požymių nėra. Teismas nurodė,

kad, esant įstatyme nustatytam vieno mėnesio procesiniam terminui, šio termino praleidimą 47 dienomis negalima laikyti nežymiu, taip pat nurodė, kad visi reikalingi duomenys ieškoviui buvo pateikti atsakovės Nacionalinės žemės tarnybos dar 2021 m. rugpjūčio 11 d., todėl negalima sutikti su ieškovo teiginiu, kad buvo būtina atlikti papildomą tyrimą. Teismas pažymėjo, kad prokuroras, gavęs skundą dėl galimai pažeisto viešojo intereso ir 2021 m. birželio 29 d. pareikalavęs iš atsakovės Nacionalinės žemės tarnybos pateikti duomenis apie ginčo sklypo išnuomojimą, jokių tyrimo veiksmų 42 dienas (nuo 2021 m. birželio 30 d. iki 2021 m. rugpjūčio 11 d.) neatliko, nors pagal Prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje suteiktus įgaliojimus prokuroras turėjo galimybę išsireikalausiti iš kitų atsakovių visą reikalingą medžiagą, taip pat ir dėl ginčijamų administracinių aktų. Teismas taip pat pažymėjo, kad apie ginčijamų administracinių aktų priėmimą prokuroras turėjo visas galimybes sužinoti ir be atskiros paklausimos, kadangi tokia informacija skelbiama viešai. Teismas padarė išvadą, kad ieškovas be svarbių priežasčių praleido įstatymo nustatytą vieno mėnesio procesinį terminą kreiptis į teismą ir, nesant pagrindų atnaujinti praleistą procesinį terminą, ieškinio reikalavimams dėl administracinių aktų panaikinimo taikytina ieškinio senatis.

24. Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovo apeliacinį skundą, 2023 m. vasario 15 d. nutartimi Alytaus apylinkės teismo 2022 m. rugpjūčio 29 d. sprendimą paliko nepakeistą.
25. Kolegija pažymėjo, kad esminis nagrinėjamo ginčo klausimas – ar tokio pobūdžio statinio statyba buvo galima pagal valstybinės žemės sklypo tikslinę žemės naudojimo paskirtį.
26. Kolegija nustatė, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. 685 ir jį papildančiu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. 312 ginčo sklypas įtrauktas į žemės sklypų, užimtų ir naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, sąrašą. Kolegija nurodė, kad žemės sklypų įtraukimas į žemės sklypų, užimtų ir naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, sąrašą sukelia tik tas teisinis pasekmės, kurios įsakmiai nurodytos pačiame norminiame akte. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą Nr. 685 priėmė vadovaudamasi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu. Taigi, civilinių aerodromų ir civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtų žemės plotais patvirtinimas yra teisinis pagrindas konstatuoti, kad sąraše nurodyti žemės plotai yra valstybės išperkama žemė. Atitinkamai jis neturi ir negali turėti jokios įtakos valstybės išperkamoje žemėje statomam konkrečiam objektui pagal nurodytą reikmę. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimas Nr. 312 nepakeitė nei ginčo sklypo teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo, nei pagrindinės žemės naudojimo paskirties, nei naudojimo būdo.
27. Kolegija pažymėjo, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 260 „Dėl naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“ patvirtintų Naudojamų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos taisyklių 30.7 punkte nustatyta, jog išnuomotuose žemės sklypuose statyti naujus statinius ar įrenginius ir rekonstruoti esamus galima tik tuo atveju, jeigu tai nustatyta nuomos sutartyje ir tokia statyba ar rekonstrukcija neprieštaruja nustatytam teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimui; nuomos sutartyje nenurodytus pastatytus statinius ar įrenginius nuomininkas privalo nugriauti ir sutvarkyti žemės sklypą.
28. Kolegija nurodė, kad nei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“, nei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtintame statybos techniniame reglamente STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ aerodromo administracinis bei paslaugų paskirties pastatai nėra priskirti jokiai konkrečiai paskirčiai, todėl aerodromo administracinis bei paslaugų paskirties pastatai yra priskirtini kitai paskirčiai, o tai visiškai atitinka Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakyme nurodytą naudojimo paskirtį – „kitą“ ir Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendime Nr. T1-31 nurodytą konkretų objektą pagal nurodytą reikmę.
29. Kolegija padarė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, jog aptartuose teisės aktuose nėra reglamentuota veikla, susijusi su aerodromų žemės sklypų, skirtų administraciniams pastatams (nagrinėjamoje byloje aerodromo administraciniams pastatui su priklausiniais, taip pat ir teniso kortais), naudojimo būdu, juose nėra nurodytas sąrašas statinių, kurių statyba tokiuose sklypuose yra negalima, dėl to nėra pagrindo teigti, kad atsakovės Druskininkų savivaldybės taryba, Druskininkų savivaldybės administracija ir VšĮ Druskininkų teniso centras pažeidė kokias nors imperatyvias teisės normas. Nenustačiusi imperatyvių teisės normų pažeidimo, kolegija sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba, priimdama sprendimą Nr. T1-31, ir atsakovė Druskininkų savivaldybės administracija, išnuomojusi ginčo sklypą atsakovei VšĮ Druskininkų teniso centrui, teisės aktų nepažeidė ir Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu perduota patikėjimo teise į ginčo sklypą naudojosi tinkamai, nepažeisdamos imperatyvių teisės aktų reikalavimų.
30. Kolegija pažymėjo, kad aplinkybė, jog teniso kortai buvo įrengti I darbų etape, nesudaro pagrindo išvadai, kad teniso kortai yra pagrindinis statinis, reikšmingesnis objektas už administracinį pastatą, ir nepaneigia pirmosios instancijos teismo išvados, kad aerodromo teritorijoje pagrindinis statinis, skirtas aerodromui tinkamai veiklai užtikrinti, yra ne teniso kortai, bet aerodromo administracinis pastatas.
31. Byloje pareikštus reikalavimus dėl Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimo Nr. T1-31 panaikinimo ir dėl pripažinimo niekine ir negaliojančia 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutarties kolegija vertino kaip pagrindinius, o kitus reikalavimus – kaip išvestinius iš pagrindinių. Kolegija konstatavo, kad, nesant pagrindo tenkinti pagrindinius reikalavimus, pirmosios instancijos teismas pagrįstai netenkino išvestinių reikalavimų. Kolegija taip pat nurodė, kad dėl išvestinių reikalavimų plačiau nepasisako ir jų nevertina.
32. Kolegija nurodė, kad pirmosios instancijos teismas, pasisakydamas dėl viešojo intereso gynimo, detalai išnagrinėjo Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgyvendinamą „Globalios Lietuvos“ 2012–2021 metų programą, patvirtintą 2011 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 389 „Dėl „Globalios Lietuvos“ – užsienio lietuvių įsitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo 2012–2021 metų programos patvirtinimo“, byloje pateiktus įrodymus, kurie patvirtina, kad atsakovės VšĮ Druskininkų teniso centro pastatyti teniso kortai skirti viešam naudojimui, į kurortą atvykstantiems svečiams, jame gali sportuoti Druskininkų vaikai, vykti čempionatai, turnyrai, taip pat teismas įvertino nustatytųjų aplinkybių atitiktį Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. balandžio 12 d. nutarimu patvirtintam Reikalavimų kurorto ir kurortinės teritorijos statusui suteikti tvarkos aprašui.
33. Kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismas byloje reikšmingas aplinkybes nustatinėjo ir vertino ne tik ieškinyje nurodytu viešojo intereso galimo pažeidimo aspektu, tačiau atsizvelgė ir įvertino kitas teisingam situacijos įvertinimui esminę reikšmę turinčias aplinkybes ir padarė pagrįstą išvadą, kad faktinės aplinkybės ir teisinis reguliavimas patvirtina, jog ieškiniu ginčijami administraciniai aktai ir sandoriai ne pažeidžia viešąjį interesą, bet jį įgyvendina.
34. Kolegija nustatė, kad R. K. skundas dėl Kauno apygardos prokuratūros prokuroro 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimo Kauno apygardos prokuratūros vyriausiajam prokurorui pateiktas 2021 m. rugsėjo 13 d. Kolegija pagrįstomis pripažino pirmosios instancijos teismo išvadas, kad prokuroras 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarime konstatavo nustatęs viešojo intereso pažeidimą, taip pat kad prokuroras, 2021 m. birželio 28 d. gavęs skundą dėl galimai pažeisto viešojo intereso ir 2021 m. birželio 29 d. pareikalavęs iš NZT pateikti duomenis apie ginčo sklypo išnuomojimą, jokių tyrimo veiksmų iki 2021 m. rugpjūčio 11 d. neatliko, nors turėjo galimybes (ir privalejo), remdamasis Prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje suteiktais įgaliojimais, išsireikalausiti reikiamą medžiagą iš atsakovių. Kolegija nusprendė, kad pirmosios instancijos teismas teisėtai ir pagrįstai atmetė ieškovo prašymą atnaujinti praleistą terminą ieškiniui pareikšti, konstatuodamas, jog, esant įstatymo nustatytam vieno mėnesio procesiniam terminui, šio termino praleidimą 47 dienomis negalima laikyti nežymiu, įvertinant, kad pagal ieškovo turėtus duomenis papildomo tyrimo nebuvo būtina atlikti.

35. Kasaciniu skundu ieškovas prašo panaikinti Kauno apygardos teismo 2023 m. vasario 15 d. nutartį ir Alytaus regiono apylinkės teismo 2022 m. rugpjūčio 29 d. sprendimą ir priimti naują sprendimą – ieškiniį tenkinti. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 35.1. Teismai netinkamai aiškino bei taikė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 2 straipsnio 12 dalies, 9, 10 straipsnių, Žemės įstatymo 7 straipsnio ir CK 4.106 straipsnio 1 dalies, reglamentuojančių naudojimąsi valstybine žeme patikėjimo teise, nuostatas.
- 35.2. Patikėjimo teise valstybės turtą valdančio subjekto teisės į patikėtą turtą nėra absoliučios ir jas įgyvendinant turi būti laikomasi teisės aktų nuostatų ir valstybės interesų bei patikėtojo nustatytų turto naudojimo sąlygų ir tvarkos. Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu ginčo žemės sklypas Druskininkų savivaldybei perduotas valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise ūkinei komercinei veiklai – Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui bei paslaugų paskirties pastatams statyti, t. y. veiklai, susijusiai su civilinių orlaivių skrydžiais. Druskininkų savivaldybei sklypas nebuvo perduotas naudoti kitiems, nesusijusiems su aerodromo veikla, tikslams. Teismai, ignoruodami aplinkybę, jog ginčo sklypas perduotas savivaldybei naudoti patikėjimo teise konkrečiai reikmei – Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui ir paslaugų paskirties statiniams statyti, ginčo esmę apibrėžė kaip ginčą dėl to, ar sporto paskirties statinių statyba galima ginčo sklype pagal jam nustatytą tikslinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą. Teismo išvados, kad galimų objektų statybą patikėjimo teise suteiktame žemės sklype lemia išimtinai tik sklypui nustatyta žemės naudojimo paskirtis, paneigia Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 10 straipsnio 3 dalies nuostatą, jog subjektas, turintis teisę priimti sprendimus dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise, savo sprendime dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise turi teisę nustatyti ir kitas patikėto turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo sąlygas.
- 35.3. Teismas neteisingai aiškino ir taikė Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ nuostatas, dėl to nepagrįstai aerodromo administracinį pastatą ir paslaugų paskirties statinius priskyrė kitos paskirties statiniams kaip pastatus, kurių negalima priskirti jokiai konkrečiai paskirčiai, ir padarė neteisėną išvadą, jog kitos paskirties statiniai atitinka Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakyme nurodytą sklypo naudojimo būdą bei paskirtį.
- 35.4. Teismas nepagrįstai sutapatino Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakyme nurodytą žemės sklypo naudojimo paskirtį su šiame sklype patikėtiniui leidžiamu statyti pastatų paskirtimi. Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus įsakyme nurodyta žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis – „kitą“, tačiau žemės sklype patikėtiniui buvo suteikta teisė statyti ne kitos, o administracinės ir paslaugų paskirties pastatus, skirtus Druskininkų aerodromui aptarnauti.
- 35.5. Teismas neteisingai aiškino Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimą Nr. 685 „Dėl Civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtų žemės plotais patvirtinimo“ ir jį papildantį Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimą Nr. 312 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimo Nr. 685 „Dėl civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtų žemės plotais patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo ginčo sklypas įtrauktas į žemės sklypų, užimtų ir naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, sąrašą, teigdamas, kad sklypo įtraukimas į šį Vyriausybės patvirtintą sąrašą yra tik teisinis pagrindas konstatuoti, jog sąrašė nurodyti žemės plotai yra valstybės išperkama žemė ir negali turėti įtakos valstybės išperkamoje žemėje statomiems objektams. Teismo išvada, jog nurodytas Vyriausybės nutarimas yra aktualus tik ginčo sklypo pripažinimui valstybės išperkama žeme, nesiejant jo su sklypo reikalingumu konkrečioms teisės aktuose įtvirtintiems tikslams, neatitinka valstybės išperkamos ir natūra negažinamos žemės sampratos, pagal kurią valstybinės žemės priskyrimas valstybės išperkamos žemės kategorijai yra tiesiogiai susietas su tokios žemės būtinumu valstybės funkcijoms vykdyti ir visuomenės poreikiams tenkinti, ir tie poreikiai negali būti patenkinti kitu būdu.
- 35.6. Teismų nurodyta aplinkybė, jog ginčo sklype ateityje numatoma statyti ir oro uosto administracinį pastatą, savaime nešalina ginčo žemės sklypo naudojimo sporto paskirties statiniams, nesusijusiems su aerodromo eksploatavimu, neteisėtumo ir nesudaro pagrindo pripažinti teisėtais ginčijamų sprendimų dėl valstybinės žemės nuomos bei valstybinės žemės nuomos sutarties, kuria ginčo sklypas išnuomotas sporto paskirties statinių statybai.
- 35.7. Teismai, spręsdami viešojo intereso buvimo klausimą, rėmėsi tik atsakovių pateiktais argumentais, visiškai neaptarė ir nevertino ieškovo pateiktų argumentų ir nenurodė jokių motyvų, kodėl juos atmetė, tuo nukrypdamai nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos dėl viešojo intereso. Nagrinėjamoje byloje viešasis interesas yra nutraukti įstatymams prieštaraujantį valstybės turto naudojimą ir pašalinti kilusias pasekmes. Esama teisinė padėtis sudarytų prielaidas ir kitiems asmenims tikėtis, kad valstybės turtas gali būti naudojamas pažeidžiant teisės aktų reikalavimus ir valstybės turto naudojimo principus, sudarant išskirtines sąlygas atskiems ūkio subjektams naudoti valstybės turtą. Teismų padarytos išvados, jog, net ir nustatius ginčijamų administracinių aktų bei sandorio prieštaravimą imperatyvioms teisės normoms, nenustatyta aplinkybių, kad tokie pažeidimai gali būti laikomi viešojo intereso pažeidimu, prieštarauja teismų praktikai dėl viešojo intereso sampratos bei teisinės valstybės pripažįstamam principui, jog iš teisės negali atsirasti teisė.
- 35.8. Teismai netinkamai aiškino ir taikė įstatyme nustatytas praleisto termino kreiptis į teismą atnaujinimo sąlygas bei teisės aktus, reglamentuojančius prokuratūros veiklą, pažeisdami Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksą (toliau – ir CPK) 185 straipsnį, vertino įrodymus, dėl to padarė nepagrįstą išvadą, jog prokuroras ženkliai praleido ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatytą vieno mėnesio terminą skundui dėl individualaus administracinio akto paduoti, taip nukrypdamai nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamos praktikos byloje dėl skundų dėl administracinių aktų panaikinimo padavimo terminų skaičiavimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-281-695/2017; 2018 m. lapkričio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-447-916/2018). Teismai nesivadovavo teisės aktų nuostatomis, reglamentuojančioms aukštesniojo prokuroro veiklą, neteisingai ir formaliai vertino bylos įrodymus dėl termino kreiptis į teismą pradžios nustatymo, dėl to nepagrįstai atmetė ieškovo prašymą dėl procesinio termino administraciniams aktams ginčyti atnaujinimo, nurodė, kad vieno mėnesio terminas prokurorui kreiptis į teismą baigėsi 2021 m. rugsėjo 11 d., t. y. praėjus vienam mėnesiui nuo Kauno apygardos prokuratūroje 2021 m. rugpjūčio 11 d. priimto nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, dėl to termino praleidimo 47 dienomis negalima laikyti nežymiu. Teismų išvada, jog terminas kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo ieškovui baigėsi 2021 m. rugsėjo 11 d., prieštarauja teisės aktams, įtvirtintiems aukštesniojo prokuroro teisę panaikinti skundžiamą apygardos prokuroro sprendimą ir priimti naują sprendimą dėl viešojo intereso gynimo (Prokuratūros įstatymo 8 straipsnio 1, 7 punktai, 15 straipsnio 2 dalies 2 punktas, Lietuvos Respublikos prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 1-141 (generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. 1-290 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 16.1, 16.5, 16.5.3 punktai). Pareiškėjos R. K. skundas Generalinėje prokuratūroje buvo gautas 2021 m. rugsėjo 13 d. Aukštesnysis prokuroras tik 2021 m. rugsėjo 17 d. iš Kauno apygardos prokuratūros gavo pareiškimo nagrinėjimo medžiagą, todėl tik nuo šios dienos anksčiausiai galima skaičiuoti vieno mėnesio terminą, per kurį aukštesnysis prokuroras turėjo kreiptis į teismą dėl ginčijamų administracinių aktų panaikinimo. Aukštesniajam prokurorui buvo būtina įvertinti gautus duomenis, surinkti papildomus dokumentus, kurių paskutinis Generalinėje prokuratūroje buvo gautas 2021 m. spalio 8 d., o ieškinyje teismui pateiktas 2021 m. spalio 27 d. Termino praleidimas 10 dienų laikytinas nežymiu ir praleistu be delsimo požymių dėl svarbių priežasčių. Teismo išvada, jog vieno mėnesio terminas kreiptis į teismą dėl skundžiamų administracinių aktų panaikinimo skaičiuotinas nuo Kauno apygardos prokuratūroje 2021 m. rugpjūčio 11 d. priimto nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, kai Generalinės prokuratūros prokuroras net nebuvo gavęs pareiškėjos skundo, yra nelogiška, paneigianti

Prokuratūros įstatyme įtvirtintą suinteresuotų asmenų teisę skusti žemesniojo prokuroro priimtus sprendimus, prokuroro savarankiškumo ir nepriklausomumo principus.

36. Atsakovė Nacionalinė žemės tarnyba pateikė prisidėjimą prie kasacinio skundo, kuriame nurodė, kad prisideda prie ieškovo skundo.
37. Atsakovės Druskininkų savivaldybės taryba ir Druskininkų savivaldybės administracija atsilepimu į kasacinį skundą prašo ieškovo kasacinį skundą atmesti, o Kauno apygardos teismo 2023 m. vasario 15 d. nutartį ir Alytaus regiono apylinkės teismo 2022 m. rugpjūčio 29 d. sprendimą palikti nepakeistus. Atsilepime nurodomi šie argumentai:
- 37.1. Civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimas yra teisinis pagrindas konstatuoti, kad sąrašė nurodyti žemės plotai yra valstybės išperkama žemė, atitinkamai jis neturi ir negali turėti jokios įtakos valstybės išperkamoje žemėje statomam konkrečiam objektui, nes statomą objektą lemia žemės sklypo naudojimo paskirtis, naudojimo būdas, konkreti reikmė bei tą reikmę atitinkantis objektas.
- 37.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimas Nr. 685 „Dėl Civilinių ir civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimo“ buvo priimtas vadovaujantis Piliiečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu, kuriuo į sąrašą įtraukta žemė yra iš piliiečių išperkama. Įtrauktas į sąrašą ginčo sklypas nebuvo priskirtas orlaivių skrydžiams, nes jam nebuvo taikomi specialūs reikalavimai ir atitinkamas teisinis režimas, koks yra taikomas sklypui Mizarų g. 59A, nes ginčo sklypo išpirkimo iš piliiečių tikslingumas sietas su aerodromo infrastruktūros sukūrimu, atitinkamai sklypo naudojimo paskirtis – kita, naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos, konkreti reikmė pagal Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą – ūkinei komercinei veiklai.
- 37.3. Druskininkų savivaldybės administracijos statytojai išduotas statybą leidžiantis dokumentas atitinka konkrečią reikmę pagal Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą, kuriai vykdyti (ūkinei komercinei veiklai) valstybinės žemės sklypas perduotas savivaldybei patikėjimo teise. Be to, pagal nustatytą reikmę statinys aerodromo veiklai užtikrinti – Druskininkų aerodromo administracinis pastatas ir aerodromo paslaugų paskirties pastatai – atitinka nurodytą žemės naudojimo paskirtį – „kita“.
- 37.4. Ginčo žemės sklypo konkreti reikmė – aerodromo administracinis pastatas bei paslaugų paskirties pastatai. Norminiai teisės aktai nepateikia nei aerodromo administracinio pastato, nei aerodromo paslaugų paskirties pastatų apibrėžimo ir (ar) atitinkamo konkretaus ar išskirtinio reglamentavimo dėl jiems keltinų reikalavimų ar kriterijų, kurių, kaip specifinių ir šiuo konkrečiu atveju taikytinų, būtų privalu laikytis. Subjektyvus aerodromo eksploatavimo, aerodromo administracinio pastato ir aerodromo paslaugų paskirties pastatų įsivaizdavimas negali būti pagrindas tenkinti ieškinį. Nagrinėjamu atveju buvo pasirinktas ne visiems jau įprastas aerodromo lankytojams teikiamas paslaugų paketas, o sporto paslaugų teikimo pastato variantas, kuris neprieštarauja paslaugų paskirties pastato apibrėžčiai.
- 37.5. Teismai įvertino visus byloje išdėstytus argumentus, susijusius su viešojo intereso gynimu, ir pagrįstai konstatavo, kad, pagal Prokuratūros įstatymo 19 straipsnio 1 dalį, prokurorai gina viešąjį interesą, kai nustato teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamos asmens, visuomenės, valstybės teisės ir teisėti interesai. Ieškovo reikalavimus atmetus, nėra pagrindo vertinti viešojo intereso pažeidimo.
38. Atsakovė VŠĮ Druskininkų teniso centras atsilepimu į kasacinį skundą prašo ieškovo kasacinį skundą atmesti. Atsilepime nurodomi šie argumentai:
- 38.1. Nacionalinė žemės tarnyba perdavė ginčo sklypą Druskininkų miesto savivaldybei valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėjimo teise, nurodydama tai, ko reikalaujama pagal teisės aktų reikalavimus: naudojimo paskirtis – kita, naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos; konkreti reikmė pagal Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą – ūkinei komercinei veiklai; Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą reikmę atitinkantis konkretus objektas – aerodromo administracinis bei paslaugų paskirties pastatai. Ieškovas nepaaiškino ir nenurodė, kokie konkretieji pastatų naudojimo (paskirties) ypatumai lemia administracinio bei paslaugų paskirties pastatų atskyrimą nuo būtent aerodromo administracinio bei paslaugų paskirties pastatų. Byloje nekilo ginčas dėl to, jog ginčo sklype yra numatyta pastatyti administracinį pastatą, kuriame veiktų oro uostui aptarnauti reikalinga infrastruktūra, todėl tai visiškai atitinka ginčo žemės sklypo naudojimo paskirtį („kita“) ir nurodytą reikmę aerodromo administraciniam pastatui.
- 38.2. Esant padarytoms teismų išvadoms dėl ieškinio reikalavimų nepagrįstumo, negalėjo būti sprendžiama, kad prokuroras gina viešąjį interesą. Šis klausimas būtų aktualus tik tuomet, jei teismas būtų pripažinęs, jog ginčijami aktai (sandoriai) priimti (sudaryti) pažeidžiant teisės aktų reikalavimus. Tokiu atveju būtų buvęs poreikis spręsti, ar tokių neteisėtų aktų (sandorių) panaikinimas yra tikslingas, atsižvelgiant į tokio naikinimo sukeliamas pasekmes, lyginant su poreikiu užtikrinti viešąjį interesą.
- 38.3. Žemesnysis prokuroras konstatavo viešojo intereso pažeidimą, tačiau nusprendė, kad už valstybinės žemės naudojimo priežiūrą atsakinga institucija – Nacionalinė žemės tarnyba – ėmėsi priemonių nustatytoms pažeidimams pašalinti. Atsižvelgdamas į tai, prokuroras nusprendė, kad taikyti viešojo intereso gynimo priemonių nėra pagrindo, nes gali būti laikoma, kad pažeidimas yra pašalintas. Aukštesnysis prokuroras, nagrinėdamas R. K. skundą, kreipėsi į kitus asmenis, prašydamas pateikti informaciją, tačiau žemesniojo prokuroro nutarimo netinkamumą lėmė ne surinktų duomenų trūkumas, bet netinkamas surinktų duomenų vertinimas. Jei aukštesnysis prokuroras manė, kad Nacionalinės žemės tarnybos įsipareigojimo neužtenka pažeidimams pašalinti, tai pakako skundžiamą nutarimą panaikinti šiuo pagrindu ir nustatytas aplinkybes kvalifikuoti tinkamai. Aukštesniojo prokuroro atlikti veiksmai nagrinėjant R. K. skundą dėl nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones negali būti laikomi būtiniais ir pagrįstai lėmusiais poreikį skundo nagrinėjimą atlikti per ilgesnį nei įstatymo nustatytas terminą.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl valstybinės žemės sklypo naudojimo patikėjimo teise

39. Ieškovas kasaciniame skunde argumentuoja, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 2 straipsnio 12 dalies, 9, 10 straipsnių, Žemės įstatymo 7 straipsnio ir CK 4.106 straipsnio 1 dalies, reglamentuojančių naudojimąsi valstybine žeme patikėjimo teise, nuostatas.
40. Vertinant šiuos kasacinio skundo argumentus pažymėtina, kad šioje byloje nagrinėjamas ginčas dėl valstybinės žemės sklypo – ginčo sklypo – naudojimo patikėjimo teise, patikėjimo teisės į šį valstybinės žemės sklypą nutraukimo (pasibaigimo), dėl šio sklypo sudarytos valstybinės

žemės nuomos sutarties pripažinimo niekine ir negaliojančia, statybą leidžiančio dokumento dėl statybų šiame sklype panaikinimo ir neteisėtos statybos padarinių šalinimo. Kertinis, svarbiausias nagrinėjamo ginčo klausimas – ar ginčo valstybinės žemės sklypo patikėtinis tinkamai įgyvendina patikėjimo teisę į tą žemės sklypą.

41. Kasacinio teismo praktikoje ne kartą yra nurodyta, kad žemės santykiai turi būti tvarkomi atsižvelgiant į įstatymuose įtvirtintus žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo teisių apsaugos, būtinybės žemę naudoti pagal pagrindinę tikslinę paskirtį ir kitus principus. Valstybinės žemės naudojimo, valdymo bei disponavimo ja teisiniams santykiams yra taikomas specialusis teisinis reglamentavimas, kurį lemia ir su viešuoju interesu susijęs santykių objektas – valstybinė žemė. Šio teisinio reglamentavimo pobūdis yra imperatyvus; taip užtikrinama valstybinės žemės socialinė paskirtis – teikti visuomeninę naudą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. spalio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-437/2009; 2010 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-377/2010; 2017 m. kovo 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-103-378/2017, 23 punktas). Viešojoje teisėje galioja principas, kad visa tai, kas nėra leidžiama, yra draudžiama.
42. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad teisiniams santykiams, kuriuos reglamentuoja viešosios teisės normos, CK nuostatos taikomos tiek, kiek jų nereglementuoja atitinkami įstatymai (CK 1.1 straipsnio 2 dalis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. vasario 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-22/2009; 2015 m. balandžio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-252-248/2015; 2019 m. lapkričio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-331-403/2019, 27 punktas). CK ketvirtosios knygos II dalies VI skyriaus „Turto patikėjimo teisė“ normos valstybės ir savivaldybių turto patikėjimo teisei taikomos tiek, kiek šių subjektų turto patikėjimo teisės nereguliuoja specialūs teisės aktai.
43. Pagal Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 1 straipsnio 1 dalį, šis įstatymas nustato valstybės ir savivaldybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo tvarką ir sąlygas, valstybės ir savivaldybės institucijų įgaliojimus šioje srityje tiek, kiek to nereglementuoja kiti šio turto valdymo ir (ar) naudojimo, ir (ar) disponavimo juo įstatymai. Žemės įstatymo (redakcija, galiojusi nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2020 m. liepos 1 d.) 1 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad šis įstatymas reglamentuoja žemės nuosavybės, valdymo ir naudojimo santykius bei žemės tvarkymą ir administravimą Lietuvos Respublikos teritorijoje, jos išskirtinėje ekonominėje zonoje ir kontinentiniame šelfe Baltijos jūroje.
44. Valstybės ir savivaldybės turto patikėjimo teisės sąvokos apibrėžtis yra nurodyta VSTVNDĮ 12 straipsnio 12 dalyje, pagal kurią turto patikėjimo teise – valstybės ar savivaldybių institucijos, Lietuvos banko, valstybės ar savivaldybės įmonės, įstaigos, organizacijos teisė savo įstatuose (nuostatuose), taip pat valstybės ar savivaldybės įmonių, įstaigų, organizacijų veiklą reglamentuojančiuose norminiuose aktuose nustatyta tvarka bei sąlygomis valdyti, naudoti valstybės ar savivaldybių perduotą turtą ir disponuoti juo nepažeidžiant įstatymų ir kitų asmenų teisių bei interesų; kiti juridiniai asmenys valstybės ar savivaldybės jiems patikėjimo teise perduotą turtą valdo, naudoja ir disponuoja juo tiek ir tokia tvarka bei sąlygomis, kaip nustatyta šio įstatymo 10 ar 12 straipsnyje ir turto patikėjimo sutartyje. Šio įstatymo 9 straipsnyje įtvirtinta, kad valstybės ir savivaldybių turtas turi būti valdomas, naudojamas ir juo disponuojama vadovaujantis šiais principais: 1) visuomeninės naudos – valstybės ir savivaldybių turtas turi būti valdomas, naudojamas ir disponuojama juo rūpestingai, siekiant užtikrinti visuomenės interesų tenkinimą; 2) efektyvumo – sprendimais, susijusiais su valstybės ir savivaldybių turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, turi būti siekiama maksimalios naudos visuomenei; 3) racionalumo – valstybės ir savivaldybių turtas turi būti tausojamas, nešvaistomas, racionaliai valdomas ir naudojamas; 4) viešosios teisės – sandoriai dėl valstybės ir savivaldybių turto turi būti sudaromi tik teisės aktu, reglamentuojančiu disponavimą valstybės ir (ar) savivaldybių turto, nustatytais atvejais ir būdais. VSTVNDĮ 10 straipsnioreglamentuojančio valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo patikėjimo teise, 1 dalyje nustatyta, kad valstybės turtas patikėjimo teise valdyti, naudoti ir disponuoti juo perduodamas Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu Lietuvos Respublikos įstatymai nenustato kitaip, o 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog subjektas, turintis teisę priimti sprendimus dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise, savo sprendime dėl valstybės turto perdavimo patikėjimo teise turi teisę nustatyti ir kitas patikėto turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo sąlygas.
45. Žemės įstatymo 7 straipsnio, reglamentuojančio valstybinės žemės valdymą, naudojimą ir disponavimą ja patikėjimo teise, 2 dalies 1 punkte įtvirtinta, kad valstybinės žemės sklypai perduodami savivaldybėms patikėjimo teise Vyriausybės nustatyta tvarka Nacionalinės žemės tarnybos vadovo sprendimu, suderintu su Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, šioms reikmėms: a) viešosios paskirties rekreacijai ir poilsui; b) viešojo naudojimo poilsio objektams; c) gatvėms ir vietiniams keliams; d) komunaliniams inžineriniams tinklams tiesti ir (ar) eksploatuoti; e) gyvenamiesiems namams statyti ir (ar) eksploatuoti; f) ūkinei komercinei veiklai. Šio įstatymo 4 dalyje įtvirtintos nuostatos, jog Nacionalinė žemės tarnyba privalo prižiūrėti, kad Nacionalinės žemės tarnybos vadovo sprendimas ar Vyriausybės nutarimas perduoti valstybinės žemės sklypą patikėjimo teise šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytiems subjektams būtų tinkamai vykdomas; jeigu savivaldybė nebe naudoja Nacionalinės žemės tarnybos vadovo sprendime nurodytoms reikmėms jai patikėjimo teise perduoto valstybinės žemės sklypo, Nacionalinės žemės tarnybos vadovas priima sprendimą, suderintą su Žemės ūkio ministerija, dėl šios savivaldybės patikėjimo teisės pasibaigimo.
46. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. 1418, priimtu, be kita ko, vadovaujantis Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktu, patvirtintų Valstybinės žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise savivaldybėms taisyklių (redakcija, galiojanti nuo 2019 m. gegužės 1 d.) 12.1 punkte nustatyta, kad Nacionalinės žemės tarnybos vadovo įsakyme dėl valstybinės žemės sklypo perdavimo savivaldybei patikėjimo teise nurodoma: perduodamo valstybinės žemės sklypo pagrindinė naudojimo paskirtis ir būdas, plotas, adresas, taip pat unikalus ir kadastro numeris (12.1 punktas); konkreti reikmė pagal Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą, kuriai vykdyti valstybinės žemės sklypas perduodamas savivaldybei patikėjimo teise (12.2 punktas); Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punkte nurodytą reikmę atitinkantis konkretus objektas, kuriam statyti (įrengti, tiesti) ir (ar) eksploatuoti valstybinės žemės sklypas perduodamas savivaldybei patikėjimo teise (12.3 punktas).
47. Vadovaudamasi VSTVNDĮ 1 straipsnio 1 dalimi, Žemės įstatymo 1 straipsnio 1 dalimi bei atsižvelgdama į šio įstatymo 7 straipsnyje įtvirtintą teisinį reglamentavimą teisėjų kolegija konstatuoja, kad nagrinėjamoje byloje aktualius valstybinės žemės valdymo, naudojimo ir disponavimo ja patikėjimo teise santykius reglamentuoja Žemės įstatymas, todėl VSTVNDĮ 10 straipsnio 1, 3 dalių nuostatos, kuriomis remiamasi kasaciniame skunde, nagrinėjamoje byloje netaikomos, ir dėl to kaip nepagrįsti atmetami kasacinio skundo argumentai, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai aiškino ir taikė VSTVNDĮ 10 straipsnio 1, 3 dalių nuostatas.
48. CK 4.106 straipsnio, reglamentuojančio turto patikėjimo teisės sąvoką ir tikslą, 1 dalyje nustatyta, kad turto patikėjimo teise – tai patikėtinio teisė patikėtojo nustatyta tvarka ir sąlygomis valdyti, naudoti perduotą turtą bei juo disponuoti. Atsižvelgdama į tai, kad valstybės ir savivaldybių turto patikėjimo teisės sąvoka reglamentuojama specialiaje teisės akte – nagrinėjamoje byloje taikomoje VSTVNDĮ 2 straipsnio 12 dalyje, teisėjų kolegija konstatuoja, jog CK 4.106 straipsnio 1 dalis nagrinėjamoje byloje netaikoma, ir dėl to kaip nepagrįstus atmeta kasacinio skundo argumentus, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai aiškino ir taikė CK 4.106 straipsnio 1 dalį.
49. Teisėjų kolegija, vadovaudamasi VSTVNDĮ 2 straipsnio 12 dalyje, Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punkte ir 4 dalyje, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 10 d. nutarimu Nr. 1418 patvirtintų Valstybinės žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise savivaldybėms taisyklių 12, 12.3 punktuose įtvirtintu teisiniu reglamentavimu, atsižvelgdama į nagrinėjamos bylos aplinkybes konstatuoja, kad patikėjimo teise valstybės turtą valdančios savivaldybės teisės į patikėtą turtą nėra absoliučios. Jas įgyvendinant turi būti paisoma teisės aktu ir valstybės interesų, patikėtojo nustatytų turto naudojimo sąlygų ir tvarkos, viešojoje teisėje galiojančio principo, kad visa tai, kas nėra leidžiama, yra draudžiama. Kai valstybinės žemės sklypas perduodamas savivaldybei patikėjimo teise Vyriausybės nustatyta tvarka Nacionalinės žemės tarnybos vadovo įsakymu, tai šiame įsakyme nurodytas konkretus objektas, kuriam

statyti (įrengti, tiesti) ir (ar) eksploatuoti valstybinės žemės sklypas perduodamas savivaldybei patikėjimo teise, reiškia patikėto turto naudojimo sąlygą, kuri savivaldybei, kaip patikėtojai, yra privaloma ir reišianti, jog patikėtame valstybinės žemės sklype gali būti statomas (įrengiamas, tiesiamas) ir (ar) eksploatuojamas tik tas konkretus Nacionalinės žemės tarnybos vadovo įsakyme nurodytas objektas, kuriam statyti (įrengti, tiesti) ir (ar) eksploatuoti valstybinės žemės sklypas perduotas savivaldybei patikėjimo teise.

50. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad Nacionalinės žemės tarnybos direktorius 2020 m. sausio 15 d. įsakymu perdavė Druskininkų savivaldybei Nacionalinės žemės tarnybos patikėjimo teise valdomus valstybinės žemės sklypus valdyti, naudoti ir disponuoti jais patikėjimo teise – ūkinei komercinei veiklai vykdyti, be kita ko, ginčo žemės sklypą, kurio pagrindinė žemės naudojimo paskirtis – kita, naudojimo būdas – komercinės paskirties objektų teritorijos (Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui bei paslaugų paskirties pastatams statyti). Šiame įsakyme konkretus objektas, kuriam statyti (įrengti, tiesti) ir (ar) eksploatuoti valstybinės žemės sklypas perduodamas savivaldybei patikėjimo teise, nurodytas taip: Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui bei paslaugų paskirties pastatams statyti.
51. Atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T1-31 nusprendė išnuomoti aukcione ginčo sklypą, nustatė pagrindines žemės sklypo nuomos sąlygas, pagal kurias, be kita ko: žemės sklypo nuomos terminas, atsižvelgiant į žemės sklype numatomų statyti pastatų ir įrengti objektų ekonomiškai pagrįstą naudojimo laiką, – 30 metų; I etapas – nuomininkas įsipareigoja savo lėšomis iki 2021 m. birželio 1 d. įrengti keturis tarptautinius ITF reikalavimus atitinkančius atvirus teniso kortus su sintetinės žolės danga (reikalavimai kortų pagrindams ir dangai pridedami) ir kitą būtiną infrastruktūrą, reikalingą objektui eksploatuoti (automobilių stovėjimo aikštelė, takai, tvora, vartai ir kt.), ir ne didesnę kaip 200 kv. m dydžio kortų priežiūrai reikalingą pastatą, taip pat ne didesnę kaip 150 kv. m dydžio buitinių paslaugų pastatą, investuodamas į teniso kortus ne mažiau kaip 100 000 Eur; II etapas – nuomininkas įsipareigoja savo lėšomis iki 2024 m. birželio 1 d. įrengti du tarptautinius ITF reikalavimus atitinkančius uždarus teniso kortus ir oro uosto administracinį pastatą su komercinės paskirties patalpomis; visos nuomininko atliktos investicijos, išskyrus į automobilių stovėjimo aikštelę, įrengtą pagal infrastruktūros plėtros į Savivaldybės viešąją infrastruktūrą sutartį, taps nuomininko nuosavybe. Atsakovė Druskininkų savivaldybės administracija, vadovaudamasi aukciono rezultatais, valstybinės žemės nuomos 2020 m. gegužės 25 d. sutartimi ginčo sklypą Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T1-31 nustatytais sąlygomis išnuomojo atsakovei VŠĮ Druskininkų teniso centrui, o 2021 m. sausio 8 d. šiai atsakovei išdavė ginčijamą statybą leidžiantį dokumentą, kuriuo ginčo sklype leista statyti pagalbinio ūkio pastatą, sporto paskirties pastatą, nuotekų rinktuvus bei kitus inžinerinius pastatus pagal projektuotojos UAB „Studija Archispektras“ parengtą Sporto paskirties pastato (teniso klubo) ir pagalbinio ūkio paskirties pastato Druskininkuose, Mizarų g. 55, statybos projektą.
52. Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos 2021 m. gruodžio mėn. atlikto patikrinimo duomenimis, ginčo sklype nustatyta tokia atliktų statybos darbų apimtis: pastatytas sporto paskirties pastatas, kurio baigtumas 53 proc.; pastatytas pagalbinio ūkio pastatas, kurio baigtumas 69 proc.; pakloti gatvės ir vėjo bortai, kurių ilgis 450,18 m; įrengti du teniso kortai, kurie užverti segmentine tvora; paklota 745 kv. m ploto trinkelė danga; naujai įrengti vandentiekio ir nuotekų tinklai; naujai pakloti elektros tinklai.
53. Ieškovas ieškinyje, be kita ko, nurodė, kad ginčo sklypas gali būti naudojamas tik konkrečiam Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakyme nurodytam tikslui – Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui bei paslaugų paskirties pastatams statyti, t. y. veiklai, susijusiai su Druskininkų aerodromo eksploatavimu, o Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimas Nr. T1-31, kuriuo nuspręsta išnuomoti aukcione ginčo sklypą uždarų ir atvirų teniso kortų bei juos aptarnaujančių įrenginių statybai, bei šio sprendimo pagrindu sudaryta 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutartis prieštarauja teisės aktams.
54. Pirmosios instancijos teismas, atmesdamas ieškinį, sprendimą, be kita ko, motyvavo tuo, kad atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba 2020 m. vasario 27 d. sprendimu Nr. T1-31 nusprendė išnuomoti aukcione ginčo sklypą ne tik uždarų ir atvirų teniso kortų bei juos aptarnaujančių įrenginių statybai, bet ir oro uosto administracinio pastato su komercinės paskirties patalpomis statybai, sprendimo Nr. T1-31 paskirtis ir tikslas yra ginčo sklype statyti aerodromo administracinį pastatą su priklausiniais, taip pat ir teniso kortais (aerodromo statinių kompleksą). Atsižvelgdamas į Žemės įstatymo 2 straipsnio 16 punkte, 3, 24 straipsniuose, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. sausio 20 d. įsakymu Nr. 3D-37/D1-40 (Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2013 m. gruodžio 11 d. įsakymu Nr. 3D-830/D1-920 redakcija) patvirtinto žemės naudojimo būdų turinio aprašo 20 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 patvirtintų Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų 4 priedą, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtintame statybos techniniame reglamente STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ (tvirtintą teisinį reglamentavimą, pirmosios instancijos teismas nurodė, kad šiuose teisės aktuose nėra reglamentuota veikla, susijusi su aerodromų žemės sklypu, skirtu administraciniam pastatams (nagrinėjamoje byloje aerodromo administraciniam pastatui su priklausiniais, taip pat ir teniso kortais), naudojimo būdu, juose nėra nurodytas sąrašas statinių, kurių statyba tokiuose sklypuose yra negalima, todėl nėra pagrindo teigti, jog atsakovės Druskininkų savivaldybės taryba, Druskininkų savivaldybės administracija ir VŠĮ Druskininkų teniso centras pažeidė kokias nors imperatyvias teisės normas. Teismas padarė išvadą, kad atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba, priimdama sprendimą išnuomoti ginčo sklypą aukciono būdu, ir atsakovė Druskininkų savivaldybės administracija, išnuomojusi ginčo sklypą aukciono būdu atsakovei VŠĮ Druskininkų teniso centrui, teisės aktų nepažeidė ir Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu perduota patikėjimo teise į ginčo sklypą naudojosi tinkamai, nepažeisdamos imperatyvių teisės aktų reikalavimų.
55. Apeliacinės instancijos teismas
- , palikdamas pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeistą, nutartį, be kita ko, motyvavo tuo, kad esminis nagrinėjamo ginčo klausimas – ar tokio pobūdžio statinio statyba buvo galima pagal valstybinės žemės sklypo tikslinę žemės naudojimo paskirtį. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad nei Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534 „Dėl Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro nuostatų patvirtinimo“, nei Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtintame statybos techniniame reglamente STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ aerodromo administracinis bei paslaugų paskirties pastatai nėra priskirti jokiai konkrečiai paskirčiai, todėl aerodromo administracinis bei paslaugų paskirties pastatai yra priskirti kitai paskirčiai, o tai visiškai atitinka Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakyme nurodytą naudojimo paskirtį – „kita“ ir Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendime Nr. T1-31 nustatytą konkretų objektą pagal nurodytą reikmę. Apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad pirmosios instancijos teismas pagrįstai nusprendė, jog aptartuose teisės aktuose nėra reglamentuota veikla, susijusi su aerodromų žemės sklypu, skirtu administraciniam pastatams (nagrinėjamoje byloje aerodromo administraciniam pastatui su priklausiniais, taip pat ir teniso kortais), naudojimo būdu, juose nėra nurodytas sąrašas statinių, kurių statyba tokiuose sklypuose yra negalima, dėl to nėra pagrindo teigti, kad atsakovės Druskininkų savivaldybės taryba, Druskininkų savivaldybės administracija ir VŠĮ Druskininkų teniso centras pažeidė kokias nors imperatyvias teisės normas. Apeliacinės instancijos teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad atsakovė Druskininkų savivaldybės taryba, priimdama sprendimą Nr. T1-31, ir atsakovė Druskininkų savivaldybės administracija, išnuomojusi ginčo sklypą atsakovei VŠĮ Druskininkų teniso centrui, teisės aktų nepažeidė ir Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu perduota patikėjimo teise į ginčo sklypą naudojosi tinkamai, nepažeisdamos imperatyvių teisės aktų reikalavimų.
56. Teisėjų kolegija padaro išvadą, kad nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas netinkamai kvalifikavo ginčo dalyką ir nepagrįstai nusprendė, kad esminis nagrinėjamo ginčo klausimas – ar tokio pobūdžio statinio statyba buvo galima pagal valstybinės žemės sklypo tikslinę

žemės naudojimo paskirtį. Nors ieškovas ieškinį ir apeliacinį skundą, be kita ko, grindė faktiniais ir teisiniais argumentais, jog ginčo sklypas Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu perduotas savivaldybei naudoti patikėjimo teise konkrečiai reikmei – Druskininkų aerodromo administraciniam pastatui ir paslaugų paskirties statiniams statyti – ir gali būti naudojamas tik konkrečiam tame įsakyme nurodytam tikslui, pagal teisės aktuose įtvirtintą imperatyvų teisinį reglamentavimą patikėtiniš jam patikėjimo teise perduotą valstybinės žemės sklypą privalo valdyti, naudoti ir disponuoti juo patikėtojo nustatyta tvarka ir sąlygomis, o atsakovės Druskininkų savivaldybės taryba, Druskininkų savivaldybės administracija ginčo sklypą išnuomojo, be kita ko, ir sporto paskirties statiniams statyti, taip pažeisdamos imperatyvias teisės normas, tačiau apeliacinės instancijos teismas šių ieškovo argumentų neišnagrinėjo ir į juos neatsakė. Apeliacinės instancijos teismo nutarties motyvai vertintini kaip nepagrįdžiantys šio teismo padarytos išvados, kad Nacionalinės žemės tarnybos direktoriaus 2020 m. sausio 15 d. įsakymu perduota patikėjimo teise į ginčo sklypą naudojamas tinkamai, nepažeidžiant imperatyvių teisės aktų reikalavimų.

57. Teisėjų kolegija, remdamasi tuo, kas išdėstyta, pripažįsta pagrįstais kasacinio skundo argumentus, jog nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė VSTVNDĮ 2 straipsnio 12 dalį, Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą.
58. Atsizvelgus į VSTVNDĮ 9 straipsnio konstrukciją, jo punktuose įtvirtinto teisinio reglamentavimo turinį ir šio tarpusavio savarankiškumą, taip pat įvertinus kasacinio skundo turinį, darytina išvada, kad kasaciniame skunde teigdamas, jog teismai netinkamai aiškino bei taikė VSTVNDĮ 9 straipsnio nuostatas, ieškovas nenurodo kasacijos pagrindo ir jį patvirtinančių teisių argumentų, dėl to teisėjų kolegija ši kasacinio skundo teiginį vertina kaip nesudarantį kasacinio nagrinėjimo dalyko (CPK 346 straipsnis, 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Dėl statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ nuostatų aiškinimo ir taikymo nagrinėjamoje byloje

59. Kasaciniame skunde argumentuojama, kad teismas neteisingai aiškino ir taikė Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ nuostatas dėl to nepagrįstai aerodromo administracinį pastatą ir paslaugų paskirties statinius priskyrė kitos paskirties statiniams kaip pastatus, kurių negalima priskirti jokiai konkrečiai paskirčiai.
60. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2016 m. spalio 27 d. įsakymu Nr. D1-713 patvirtintas statybos techninis reglamentas STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“

(redakcija, galiojusi nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2020 m. birželio 16 d.), be kita ko, nustato statinių klasifikavimą pagal jų naudojimo paskirtį (1.1 punktas). Pagal šį reglamentą negyvenamieji pastatai pagal paskirtį skirstomi į pogrupius (7 punktas). Reglamente išskirti 22 negyvenamųjų pastatų pogrupiai, tarp kurių yra tokie pogrupiai: administracinės paskirties pastatai – pastatai administraciniais tikslais (bankai, paštas, valstybės ir savivaldybės įstaigos, ambasados, teismai, kiti įstaigų ir organizacijų administraciniai pastatai) (7.2 punktas); paslaugų paskirties pastatai – skirti paslaugoms teikti (tarp jų buitės) ir buitiniam aptarnavimui: pirtys, grožio salonai, skalbyklos, taisyklos, remonto dirbtuvės, priėmimo–išdavimo punktai, autoservisai, plovyklos, laidojimo namai, krematoriumai ir kiti pastatai (7.4 punktas); sporto paskirties pastatai – pastatai, skirti sportuoti: sporto salių, teniso kortų, baseinų, čiuožyklų, jachtklubų, šaudyklų, stadionų, maniežių ir kiti pastatai (7.14 punktas); kitos paskirties pastatai – kitos paskirties pastatai, nurodant tikslią paskirtį (lošimų namų pastatai ir kita), kurių negalima priskirti prie kitų Reglamente išvardytų pastatų grupių (pograpių) (7.22 punktas).

61. Apeliacinės instancijos teismas apskūstoje nutartyje padarė išvadą, kad Reglamente aerodromo administracinis bei paslaugų paskirties pastatai nėra priskirti jokiai konkrečiai paskirčiai, todėl šie pastatai yra priskirtini *kitai* paskirčiai.
62. Teisėjų kolegija, remdamasi Reglamento nuostatomis, vertina, kad nagrinėjamoje byloje aktualus aerodromo administracinis pastatas pagal naudojimo paskirtį priskirtinas Reglamento 7.2 punkte išskirtam administracinės paskirties pastatų pogrupiui, o nagrinėjamoje byloje aktualūs paslaugų paskirties pastatai pagal naudojimo paskirtį priskirtini Reglamento 7.4 punkte išskirtam paslaugų paskirties pastatų pogrupiui. Dėl to teisėjų kolegija pripažįsta pagrįstu aptariamą kasacinio skundo argumentą, kad apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė Reglamento nuostatas.

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimo Nr. 685 ir jį papildančio Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimo Nr. 312 aiškinimo nagrinėjamoje byloje

63. Kasaciniame skunde nurodoma, kad apeliacinės instancijos teismas neteisingai aiškino Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimą Nr. 685 „Dėl Civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimo“ ir jį papildančių Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimą Nr. 312 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimo Nr. 685 „Dėl civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimo“ pakeitimo“, kuriuo ginčo sklypas įtrauktas į žemės sklypų, užimtų ir naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, sąrašą, teigdamas, kad sklypo įtraukimas į šį Vyriausybės patvirtintą sąrašą yra tik teisinis pagrindas konstatuoti, jog sąrašo nurodyti žemės plotai yra valstybės išperkama žemė, ir negali turėti įtakos valstybės išperkamoje žemėje statomiems objektams. Skunde teigiama, kad teismo išvada, jog nurodytas Vyriausybės nutarimas yra aktualus tik ginčo sklypo pripažinimui valstybės išperkama žeme, nesiejanč jo su sklypo reikalingumu konkrečioms teisės aktuose įtvirtintiems tikslams, neatitinka valstybės išperkamos ir natūra negražinamos žemės sampratos, pagal kurią valstybinės žemės priskyrimas valstybės išperkamos žemės kategorijai yra tiesiogiai susietas su tokios žemės būtinumu valstybės funkcijoms vykdyti ir visuomenės poreikiams tenkinti ir tie poreikiai negali būti patenkinti kitu būdu.
64. Piliiečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad žemė iš šio įstatymo 2 straipsnyje nurodytų piliiečių išperkama valstybės ir už ją atlyginama pagal šio įstatymo 16 straipsnį, jeigu ji, be kita ko, užimta aerodromų (jų sąrašą ir žemės plotus tvirtina Vyriausybė).
65. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1998 m. birželio 5 d. nutarimu Nr. 685 „Dėl Civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimo“, vadovaudamasi Piliiečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu, patvirtino Civilinių ir civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašą su jų užimtos žemės plotais. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. 312 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimo Nr. 685 „Dėl civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimo“ pakeitimo“, Civilinių ir civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašas su jų užimtos žemės plotais yra pakeistas ir į jį yra įtrauktas ginčo sklypas.
66. Ieškovas byloje nurodė, kad, atsizvelgiant į tai, jog ginčo sklypas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimu Nr. 312 įtrauktas į žemės sklypų, užimtų ir naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, sąrašą, tai jis gali būti naudojamas tik veiklai, susijusiai su Druskininkų aerodromo eksploatavimu, o Druskininkų savivaldybės tarybos 2020 m. vasario 27 d. sprendimas Nr. T1-31 bei šio sprendimo

pagrindu sudaryta 2020 m. gegužės 25 d. valstybinės žemės nuomos sutartis prieštarauja Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimui Nr. 312.

67. Apeliacinės instancijos teismas nesutiko su tokiais ieškovo argumentais. Nustatęs, kad ginčo sklypas Vyriausybės nutarimu yra įtrauktas į žemės sklypų, užimtų ir naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, sąrašą, apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad žemės sklypų įtraukimas į žemės sklypų, užimtų ir naudojamų civilinių orlaivių skrydžiams, sąrašą sukelia tik tas teisinės pasekmės, kurios įsakmiai nurodytos pačiame norminiame akte. Lietuvos Respublikos Vyriausybė 1998 m. birželio 5 d. nutarimą Nr. 685 priėmė vadovaudamasi Pileičių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu. Taigi, civilinių aerodromų ir civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimas yra teisinis pagrindas konstatuoti, kad sąrašo nurodyti žemės plotai yra valstybės išperkama žemė. Atitinkamai jis neturi ir negali turėti jokios įtakos valstybės išperkamoje žemėje statomam konkrečiam objektui pagal nurodytą reikmę. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr. 312 nepakeitė nei ginčo sklypo teritorijos tvarkymo ir naudojimo režimo, nei pagrindinės žemės naudojimo paskirties, nei naudojimo būdo.
68. Teisėjų kolegija pažymi, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimas Nr. 685 „Dėl Civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimo“ ir jį pakeitęs (jo vieną punktą papildęs) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. balandžio 4 d. nutarimas Nr. 312 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. birželio 5 d. nutarimo Nr. 685 „Dėl civilinių orlaivių skrydžiams naudojamų karinių aerodromų sąrašo su jų užimtos žemės plotais patvirtinimo“ pakeitimo“ yra įstatymus įgyvendinantis teisės aktas. Jie priimti turint tikslą įgyvendinti Pileičių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą, kurioje įtvirtinta, kad aerodromų užimta žemė yra išperkama valstybės, ir nurodyta, jog aerodromų sąrašą ir žemės plotus tvirtina Vyriausybė. Šioje įstatymo nuostatoje jokia kitokia įstatymų leidėjo valia, skirta Vyriausybei, nėra išreikšta. Įstatymus įgyvendinantis teisės aktas turi atitikti įstatymuose įtvirtintą įstatymų leidėjo valią. Jie, kaip ir kiti teisės aktai, aiškintini, be kita ko, atsižvelgiant į jų priėmimo tikslus, juose įtvirtintų teisės normų hipotezėse nurodytas sąlygas, sistemškai. Teisėjų kolegija vertina, kad aptariamai Vyriausybės nutarimai įstatymų leidėjo valia nėra skirti teisiniam santykiams dėl statybų valstybės išperkamoje, aerodromų užimtoje žemėje reglamentuoti ir, atsižvelgiant į juose įtvirtintą teisinį reglamentavimą, tokių santykių nereglamentuoja. Dėl to teisėjų kolegija kaip nepagrįstus atmeta kasacinio skundo argumentus, kad apeliacinės instancijos teismas neteisingai aiškino nurodytus Vyriausybės nutarimus.

Dėl ABTĮ 29 straipsnyje 1 dalyje nustatyto termino taikymo ir jo (ne)atnaujinimo nagrinėjamoje byloje

69. Kasaciniame skunde argumentuojama, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė įstatyme nustatytas praleisto termino kreiptis į teismą atnaujinimo sąlygas bei teisės aktus, reglamentuojančius prokuratūros veiklą, pažeisdami CPK 185 straipsnį vertino įrodymus, dėlto padarė nepagrįstą išvadą, jog prokuroras ženkiai praleido ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatytą vieno mėnesio terminą skundui dėl individualaus administracinio akto paduoti, taip nukrypdamai nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo formuojamos praktikos bylose dėl skundų dėl administracinių aktų panaikinimo padavimo terminų skaičiavimo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-281-695/2017; 2018 m. lapkričio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-447-916/2018). Ieškovo vertinimu, teismai nesivadovavo Prokuratūros įstatymo bei Lietuvos Respublikos prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 1-141, nuostatomis, reglamentuojančiomis aukštesniojo prokuroro veiklą, neteisingai ir formaliai vertino bylos įrodymus dėl termino kreiptis į teismą pradžios nustatymo, dėl to nepagrįstai atmetė ieškovo prašymą dėl procesinio termino administraciniam aktams ginčyti atnaujinimo, nurodė, kad vieno mėnesio terminas prokurorui kreiptis į teismą baigėsi 2021 m. rugsėjo 11 d., t. y. praėjus vienam mėnesiui nuo Kauno apygardos prokuratūroje 2021 m. rugpjūčio 11 d. priimto nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, dėl to termino praleidimo 47 dienomis negalima laikyti nežymiu. Ieškovas pažymi, kad pareiškėjos R. K. skundas Generalinėje prokuratūroje buvo gautas 2021 m. rugsėjo 13 d. Aukštesnysis prokuroras tik 2021 m. rugsėjo 17 d. iš Kauno apygardos prokuratūros gavo pareiškimo nagrinėjimo medžiagą, todėl tik nuo šios dienos anksčiausiai galima skaičiuoti vieno mėnesio terminą, per kurį aukštesnysis prokuroras turėjo kreiptis į teismą dėl ginčijamų administracinių aktų panaikinimo. Aukštesniajam prokurorui buvo būtina įvertinti gautus duomenis, surinkti papildomus dokumentus, kurių paskutinis Generalinėje prokuratūroje buvo gautas 2021 m. spalio 8 d., o ieškinys teismui pateiktas 2021 m. spalio 27 d. Termino praleidimas 10 dienų laikytinas nežymiu ir praleistu be delsimo požymių dėl svarbių priežasčių. Skunde teigiama, kad teismo išvada, jog vieno mėnesio terminas kreiptis į teismą dėl skundžiamų administracinių aktų panaikinimo skaičiuotinas nuo Kauno apygardos prokuratūroje 2021 m. rugpjūčio 11 d. priimto nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, kai Generalinės prokuratūros prokuroras net nebuvo gavęs pareiškėjos skundo, yra nelogiška, paneigianti Prokuratūros įstatyme įtvirtintą suinteresuotų asmenų teisę skusti žemesniojo prokuroro priimtus sprendimus, prokuroro savarankiškumo ir nepriklausomumo principus.
70. Taigi, ieškovas kasaciniame skunde teigia, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai ir nukrypdamai nuo kasacinio teismo praktikos nustatė termino kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo ginant viešąjį interesą eigos pradžią (netinkamai skaičiavo šį terminą), taip pat netinkamai nusprendė dėl šio termino, kurį ieškovas pripažįsta praleidęs, neatnaujinimo.
71. Vertinant nurodytus kasacinio skundo argumentus pažymėtina, jog ABTĮ 29 straipsnio reglamentuojančio kitus skundų (prašymų, pareiškimų) padavimo administraciniam teismui terminus, 1 dalyje nustatyta, kad jeigu specialus įstatymas nenustato kitaip, skundas (prašymas, pareiškimas) administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo teisės akto paskelbimo arba individualaus teisės akto ar pranešimo apie veiksmą (atsisakymą atlikti veiksmus) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos.
72. ABTĮ 30 straipsnio, reglamentuojančio praleisto termino atnaujinimą, 1 dalyje nustatyta, kad pareiškėjo prašymu administracinis teismas skundo (prašymo, pareiškimo) padavimo terminus gali atnaujinti, jeigu bus pripažinta, kad terminas praleistas dėl svarbios priežasties ir nėra aplinkybių, nurodytų šio įstatymo 33 straipsnio 2 dalies 1–8 punktuose, skundo (prašymo, pareiškimo) padavimo terminas negali būti atnaujintas, jeigu nuo skundžiamo teisės akto priėmimo ar veiksmo atlikimo arba nuo įstatymo ar kito teisės akto nustatyto klausimo išsprendimo termino pasibaigimo praėjo daugiau kaip dešimt metų, išskyrus atvejus, kai įsisteijusiu teismo nuosprendžiu nustatyta nusikalstama veika, susijusi su teisės akto priėmimu, veiksmo atlikimu arba neveikimu ar vilkinimu atlikti veiksmus.
73. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad ABTĮ įtvirtintas administracinio akto apskundimo terminas yra procesinis teisės kreiptis į teismą terminas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-40-684/2021, 29 punktą ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika). Procesinis teisės kreiptis į teismą terminas priskirtinas procesiniu terminu rūšiai. Procesinis terminas – tai įstatymo arba teismo nustatytas laikotarpis, per kurį teismas, dalvaujiantys byloje ir kiti asmenys privalo arba gali atlikti tam tikrus procesinius veiksmus. Nagrinėjant bylas ir priimant teismo sprendimus bei juos vykdanč. Šis terminas sukelia procesines teises pasekmes, yra skirtas operatyviai ir ekonomiškai procesui, susiklosčiusiu teisiniu santykiu stabilumui, aiškumui ir apibrėžtumui užtikrinti. Procesinio termino pasibaigimas (ir neatnaujinimas) lemia teisės atlikti procesinį veiksmą (šiuo atveju teisės kreiptis į teismą) išnykimą, t. y. asmens procesinę subjekcinę teisę pasibaigia.
74. Sprendžiant klausimą dėl ABTĮ įtvirtintos teisės normos, kurioje nustatytas procesinis teisės kreiptis į teismą terminas ir jo trukmė, kasacinis teismas laiko reikšminga Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktiką, kurioje plačiai ir nuosekliai pasisakoma dėl šios normos aiškinimo ir taikymo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. birželio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-134-916/2016, 15 punktą). Aiškinant ir taikant galiojančios redakcijos ABTĮ 29 straipsnio 1 dalies nuostatas išlieka aktuali, tiek, kiek teisinis reguliavimas yra

tapatus, ir iki 2016 m. birželio 2 d. įstatymu Nr. XII-2399 atliktų Administracinių bylų teisenos įstatymo pakeitimų galiojusios ankstesnės redakcijos ABTĮ 33 straipsnio 1 dalies nuostatų, pagal kurias skundas (prašymas) administraciniam teismui paduodamas per vieną mėnesį nuo skundžiamo akto paskelbimo arba individualaus akto ar pranešimo apie veiksmą (neveikimą) įteikimo suinteresuotai šaliai dienos, jeigu specialus įstatymas nenustato kitaip, aiškinimo ir taikymo praktika.

75. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje yra konstatuota, kad įstatymų nustatyta tvarka apriboti skundų padavimo terminai yra susiję su teisinio saugumo principo įgyvendinimu, jais siekiama užtikrinti, kad asmenys, manantys, jog jų teisės buvo pažeistos, turėtų ne tik teisę jas ginti, bet ir pareigą tai daryti per protingą ir pagrįstą laikotarpį. Asmenims negali būti suteikta galimybė neapibrėžtą laiką tarpą bet kada gincyti priimtus administracinius aktus, nes taip atsirastų neapibrėžtumas jų pagrindu atsiradusiuose teisiniuose santykiuose, o atitinkamas teisės įgyje kiti asmenys negalėtų būti tikri dėl savo teisinės padėties (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2011 m. lapkričio 18 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁴⁴²-669/2011; 2019 m. liepos 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-507-438/2019).
76. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje dėl ABTĮ nustatytų terminų taikymo tuo atveju, kai į teismą su reikalavimais pripažinti negaliojančiais administracinius aktus kreipiasi viešąjį interesą ginantis prokuroras, yra laikomasi nuoseklios pozicijos, kad termino tokiam prašymui paduoti eigos pradžia laikytina diena, kai pareiškėjas (viešąjį interesą ginantis subjektas) gavo pakankamai duomenų, kad yra pažeistas viešasis interesas, arba nuo tada, kai tokie duomenys turėjo ir galėjo būti surinkti, priklausomai nuo to, kuris momentas atsirado anksčiau (pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2017 m. liepos 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-818-525/2017; 2017 m. spalio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eAS-901-525/2017). Tokios pačios pozicijos yra laikomasi ir kasacinio teismo praktikoje, tiek aiškinant ir taikant ieškinio senaties termino, tiek ir skundų (prašymų) pagal ABTĮ padavimo termino pradžios momentą prokurorui pareiškus reikalavimus dėl viešojo intereso gynimo (pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. lapkričio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-221-1075/2022, 90 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
77. Teismų praktikoje šiuo aspektu nurodyta, kad prokuroro, kaip ieškovo, veiklai renkant duomenis apie viešojo intereso pažeidimą yra taikomas objektyvusis kriterijus. Tai reiškia, kad prokuroras negali delsti ir privalo veikti jo veiklą reglamentuojančių aktų nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. liepos 1 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-342-686/2016, 42 punktas). Todėl nustatant termino kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo eigos pradžią kiekvienu konkrečiu atveju turi būti vertinama visuma aplinkybių: 1) pirminės informacijos apie galimai pažeistą viešąjį interesą gavimo data, informacijos pobūdis ir apimtis; 2) ar ši informacija buvo pakankama kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo ginant viešąjį interesą, ar buvo būtina rinkti papildomus duomenis; 3) kokių veiksmų pareiškėjas papildomai ėmėsi, siekdamas surinkti duomenis, reikalingus kreipimuisi į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo ir viešojo intereso gynimo; 4) ar pareiškėjas nedelsė atlikti jo kompetencijai paskirtų veiksmų, ar papildomus duomenis apie galimą viešojo intereso pažeidimą surinko per pagrįstą ir protingą terminą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2013 m. gruodžio 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. AS-822-840/2013).
78. Nagrinėjamoje byloje teismų nustatyta, kad Kauno apygardos prokuratūros prokuroras, išnagrinėjęs 2021 m. birželio 28 d. gautą R. K. prašymą dėl galimai pažeisto viešojo intereso, 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu atsisakė taikyti viešojo intereso gynimo priemones. Prokuroras nustatė, kad ginčo sklypas naudojamas ne pagal paskirtį, tokie pažeidimai laikytini viešojo intereso pažeidimu, tačiau valstybės institucija, kurios veiklos srityje buvo padarytas teisės aktų pažeidimas (NZT), imsis visų įstatymuose nustatytų priemonių jiems pašalinti. Generalinės prokuratūros prokuroras, išnagrinėjęs 2021 m. rugsėjo 13 d. gautą R. K. skundą, 2021 m. spalio 27 d. nutarimu panaikino Kauno apygardos prokuratūros prokuroro 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimą ir nusprendė „spręsti dėl viešojo intereso gynimo priemonių taikymo“. Generalinės prokuratūros prokuroras sutiko su skundo argumentu, kad Nacionalinės žemės tarnybos įpareigojimas pašalinti teisės aktų pažeidimus, padarytus jos veiklos srityje, užtikrina ne privalomų veiksmų atlikimą, o tik tikėtiną bei galimą viešojo intereso gynimą. Generalinės prokuratūros prokuroras taip pat sutiko su Kauno apygardos prokuratūros prokuroro nutarime išdėstytu faktinių aplinkybių vertinimu ir konstatuota išvada, kad pagal surinktus medžiagos duomenis nustatytas ginčo sklypo naudojimas ne pagal paskirtį ir kad tokie pažeidimai laikytini viešojo intereso pažeidimu. Nustatę, kad prokuroras 2021 m. rugpjūčio 11 d. surinko pakankamai duomenų, kurių pagrindu padarė išvadą, jog pažeistas viešasis interesas, teismai konstatavo, kad ieškovas privalėjo kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo per vieną mėnesį, bet ne vėliau kaip 2021 m. rugsėjo 11 d., tuo tarpu ieškinyje pareikštas 2021 m. spalio 27 d., t. y. praleidus kreipimosi į teismą procesinį terminą 47 dienomis.
79. Teisėjų kolegija pažymi, kad nagrinėjamoje byloje, nusprendžiant dėl termino kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo eigos pradžios nustatymo, teisiškai reikšminga yra aplinkybė, kad Kauno apygardos prokuratūros prokuroras 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu nustatė viešojo intereso pažeidimą, tačiau atsisakė taikyti viešojo intereso gynimo priemones, o Generalinės prokuratūros prokuroras 2021 m. spalio 27 d. nutarimu panaikino minėtą Kauno apygardos prokuratūros prokuroro nutarimą ir, gindamas viešąjį interesą, pareiškė ieškinį teisme, t. y. kad viešojo intereso pažeidimas, dėl kurio gynimo pareikštas ieškinyje, nustatytas apygardos prokuratūros prokuroro, o ieškinyje teisne pareikštas aukštesniojo prokuroro – Generalinės prokuratūros prokuroro.
80. Ieškovas, kasaciniame skunde teigdamas, kad byla nagrinėję teismai termino kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo eigos pradžią nustatė nukrypdami nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, kaip teismo precedentais remiasi Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 22 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-281-695/2017 ir 2018 m. lapkričio 22 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-447-916/2018 pateiktais išaiškinimais, teigia, jog kasacinis teismas, sprenddamas dėl termino administraciniams aktams gincyti, analogiškose situacijose, kai aukštesnysis prokuroras, gindamas viešąjį interesą, kreipėsi į teismą išnagrinėjęs skundą dėl apygardos prokuroro sprendimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones, laikė, jog ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas turi būti pradedamas skaičiuoti nuo tada, kai aukštesnysis prokuroras surenka pakankamai duomenų, patvirtinančių viešojo intereso pažeidimą; jeigu prokuroras reikiamus duomenis surenka per nepagrįstai ilgą laiką tarpą, tuomet minėtas terminas turi būti pradedamas skaičiuoti nuo tada, kai šie duomenys turėjo ir galėjo būti surinkti. Teisėjų kolegija šį kasacinio skundo argumentą atmeta kaip nepagrįstą.
81. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nuosekliai pabrėžia teismų pareigą laikytis savo pačių ar aukštesnės instancijos teismų analogiškose ar iš esmės panašiose bylose sukurtų precedentų, taip užtikrinant teismų praktikos nuoseklumą ir nuspėjamumą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 22 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-7-315-915-2018 18 punktą). Kasacinio teismo konstatuota, kad vienoje byloje priimtas įsiteisėjęs teismo sprendimas gali būti taikomas kitoje byloje tik tada, kai pastarosios nagrinėjamos bylos esminės faktinės aplinkybės, lemiančios tos pačios teisės taikymą, yra tapačios arba iš esmės panašios kaip toje byloje, kurioje buvo sukurtas precedentas. Tam, kad būtų teisinis pagrindas atsižvelgti į ankstesnėse bylose suformuluotas teisės aiškinimo ir taikymo taisykles, nebūtina, kad visiškai sutaptų gretinamų bylų faktinių aplinkybių visuma, o pakanka, kad būtų tapačios arba esminių panašumų turėtų būtent tos aplinkybės, kurios buvo suformuluotų teisės aiškinimo ir taikymo taisyklių *ratio decidendi* (sprendimo pagrindas), t. y. kad būtų tapačios arba esminių panašumų turėtų (tik) tos teisiškai reikšmingos aplinkybės, kurių pagrindu ir buvo suformuluota atitinkama taisyklė. Tuo tarpu tapatumo arba esminio panašumo reikalavimai netaikytini toms teisiškai nereikšmingoms bylos aplinkybėms, kurios neturėjo teisinės reikšmės ir (arba) įtakos formuluojant atitinkamą teisės aiškinimo ir taikymo taisyklę (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 24 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-27-701/2022 62 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką).
82. Išanalizavus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-447-916/2018

matyti, kad pastarojoje byloje nustatyta, jog ieškinį teisme pareiškė aukštesnysis prokuroras, panaikinęs apygardos prokuratūros prokuroro nutarimą, kuriuo viešojo intereso pažeidimas (sandroio neteisėtumas) nebuvo nustatytas. Tuo tarpu išanalizavus Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. birželio 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-281-695/2017 konstatuotina, kad joje nėra duomenų apie tai, jog pastarojoje byloje ieškinį teisme pareiškė aukštesnysis prokuroras, panaikinęs apygardos prokuratūros prokuroro nutarimą, kuriuo buvo nustatytas viešojo intereso pažeidimas. Taigi, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo civilinėse bylose Nr. 3K-3-447-916/2018 ir Nr. 3K-3-281-695/2017, skirtingai nei nagrinėjamoje byloje, nebuvo aktualus teisės klausimas dėl ABTĮ 29 straipsnyje 1 dalyje įtvirtinto termino eigos pradžios nustatymo esant tokioms, kaip nagrinėjamos bylos, aplinkybėms, kad viešojo intereso pažeidimas, dėl kurio gynimo pareikštas ieškiny, nustatytas apygardos prokuratūros prokuroro, o ieškiny teisme pareikštas aukštesniojo prokuroro – Generalinės prokuratūros prokuroro.

83. Teisėjų kolegija vertina, kad nagrinėjamos bylos ir civilinių bylų Nr. 3K-3-447-916/2018 bei Nr. 3K-3-281-695/2017 aplinkybės, kurių pagrindu pastarosiose bylose kasacinio teismo atitinkamai 2018 m. lapkričio 22 d. ir 2017 m. birželio 22 d. priimtos nutartys suformuluotos teisės aiškinimo ir taikymo taisyklės dėl ABTĮ 29 straipsnyje 1 dalyje įtvirtinto termino eigos pradžios nustatymo, nėra tapatinamos ir neturi esminių panašumų, o yra skirtingos, jų skirtingumas turi reikšmės formuluojant atitinkamą teisės aiškinimo ir taikymo taisyklę, todėl nusprendžia, kad minėtos nurodytos nutartys suformuluotos teisės aiškinimo ir taikymo taisyklės negali būti vertinamos kaip teismo precedentai nagrinėjamoje byloje.
84. Ieškovas kasaciniame skunde teigia, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai nustatė termino kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo ginant viešąjį interesą gynimo eigos pradžią (netinkamai skaičiavo šį terminą), nesivadovavo teisės aktų nuostatomis, reglamentuojančiomis aukštesniojo prokuroro veiklą, teismų išvada, jog terminas kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo ieškoviui baigėsi 2021 m. rugsėjo 11 d., prieštarauja teisės aktams, nustatantiems aukštesniojo prokuroro teisę panaikinti skundžiamą apygardos prokuroro sprendimą ir priimti naują sprendimą dėl viešojo intereso gynimo (Prokuratūros įstatymo 8 straipsnio 1, 7 punktai, 15 straipsnio 2 dalies 2 punktas, Lietuvos Respublikos prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 1-141 (generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. 1-290 redakcija su vėlesniais pakeitimais), 16.1, 16.5, 16.5.3 punktai). Skunde teigiama, kad teismo išvada, jog vieno mėnesio terminas kreiptis į teismą dėl skundžiamų administracinių aktų panaikinimo skaičiuotinas nuo Kauno apygardos prokuratūroje 2021 m. rugpjūčio 11 d. priimto nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemonės, kai Generalinės prokuratūros prokuroras net nebuvo gavęs pareiškėjos skundo, yra nelogiška, paneigianti Prokuratūros įstatyme įtvirtintą suinteresuotų asmenų teisę skusti žemesniojo prokuroro priimtus sprendimus, prokuroro savarankiškumo ir nepriklausomumo principus.
85. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus atmets kaip nepagrįstus.
86. Nagrinėjamoje byloje aktualus teisės klausimas dėl ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto termino taikymo, jo eigos pradžios, kai viešojo intereso pažeidimą nustato apygardos prokuratūros prokuroras, tačiau nutarimu atsisako taikyti viešojo intereso gynimo priemones, o Generalinės prokuratūros prokuroras (aukštesnysis prokuroras), atsisakymą taikyti viešojo intereso gynimo priemones pripažinęs nepagrįstu, panaikina apygardos prokuratūros prokuroro nutarimą ir, turėdamas tikslą pašalinti tą viešojo intereso pažeidimą, pareiškia teisme ieškinį dėl administracinių aktų panaikinimo. Ar tokiu atveju aptariamasis terminas šiems abiem prokurorams laikomas prasidėjusiu, kai apygardos prokuroras nustatė viešojo intereso pažeidimą, ar kiekvienam iš šių prokurorų laikomas ir skaičiuojamas atskirai. Pažymėtina, kad ABTĮ nėra nustatyta, kaip tokiu atveju taikomas aptariamasis terminas.
87. Prokuratūros įstatymo 8 straipsnio 1 punkte įtvirtinta, kad Generalinė prokuratūra vadovauja teritorinėms prokuratūroms ir kontroliuoja jų veiklą. Šio straipsnio 6 punkte nustatyta, kad Generalinė prokuratūra itin svarbiais atvejais gina viešąjį interesą ir formuoja vienodą prokurorų veiklos praktiką šioje srityje, o 7 punkte reglamentuojama, jog Generalinė prokuratūra organizuoja prokurorų profesinį rengimą, kvalifikacijos kėlimą ir teikia jiems metodinę pagalbą. Prokuratūros įstatymo 15 straipsnio 2 dalies 2 punkte nustatyta, kad apygardos prokurorui vykdant proceso įstatymus aukštesnysis prokuroras yra, be kita ko, Generalinės prokuratūros prokuroras.
88. Prokuratūros įstatymo 19 straipsnyje, reglamentuojančiame viešojo intereso gynimą, nustatyta, kad: prokurorai gina viešąjį interesą, kai nustato teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamas asmens, visuomenės, valstybės teisės ir teisėti interesai, ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu, o valstybės ar savivaldybių institucijos, įstaigos ar įmonės, kurių veiklos srityse buvo padarytas teisės akto pažeidimas, nesiėmę priemonių jam pašalinti arba kai tokios kompetentingos institucijos nėra (1 dalis); prokurorai, turėdami pagrindą manyti, kad yra pažeisti teisės aktų reikalavimai, gindami viešąjį interesą, turi įgaliojimus, be kita ko, kreiptis į teismą su ieškiniu, nutarimu reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų ar įmonių jų veiklos srityse spręsti dėl priemonių teisės pažeidimams pašalinti taikymo ir per 20 darbo dienų nuo reikalavimo gavimo dienos informuoti prokuratūrą apie priimtą sprendimą, taip pat per 20 darbo dienų nuo sprendimo priėmimo dienos pateikti prokuratūrai informaciją apie jo vykdymo rezultatus (4 dalies 1, 2 punktai); prokuroras, nenustatęs viešojo intereso pažeidimo, priima nutarimą atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones; skundas dėl prokuroro nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones paduodamas aukštesniajam prokurorui per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo kopijos gavimo dienos; aukštesniojo prokuroro nutarimas, kuriuo atmestas skundas dėl prokuroro nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones, gali būti skundžiamas bendrosios kompetencijos teismui per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo kopijos gavimo dienos (5 dalis).
89. Lietuvos Respublikos prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatuose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2012 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 1-141 (generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 30 d. įsakymo Nr. 1-290 redakcija su vėlesniais pakeitimais), be kita ko, nustatyta, kad: Generalinės prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus prokuroras nagrinėja Generalinėje prokuratūroje gautus asmenų pareiškimus, prašymus, skundus arba atlieka prokuroro inicijuotą tyrimą dėl galimai pažeisto viešojo intereso ypatingos svarbos atvejais ir, esant teisiniam pagrindui ir nustačius galimą viešojo intereso pažeidimą, ieškiniu kreipiasi į teismą arba taiko kitas įstatyme nustatytas reakcijos priemones (16, 16.1, 16.1.1 punktai); vykdydamas aukštesniojo prokuroro funkcijas nagrinėja asmenų skundus dėl apygardos prokuratūros Viešojo intereso gynimo skyriaus vyriausiojo prokuroro, prokuroro nutarimo (16.5 punktas); nutarimu panaikina nepagrįstą ar neteisėtą prokuroro nutarimą ir pats priima sprendimą (16.5.3 punktas).
90. Teisėjų kolegija nurodo, kad Prokuratūros įstatymo, Lietuvos Respublikos prokuratūros ir prokurorų kompetencijos nuostatų normose, kuriomis remiamasi kasaciniame skunde, kaip teisingai nurodo ieškovas, yra reglamentuojama aukštesniojo prokuroro teisė panaikinti skundžiamą apygardos prokuroro sprendimą ir priimti naują sprendimą dėl viešojo intereso gynimo, tačiau, teisėjų kolegijos vertinimu, jose nėra nustatyta ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto termino taikymo taisyklių tokiu, kaip nagrinėjamoje byloje susiklostęs, atveju. Pažymėtina, kad prokuroras, taip pat ir aukštesnysis, savo teises ir įgaliojimus turi įgyvendinti laikydamasis įstatymuose nustatytos tvarkos ir sąlygų.
91. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 118 straipsnio, kuriame nustatyti pamatiniai prokuratūros struktūros ir veiklos pagrindai, įtvirtinta, kad prokuroras įstatyme nustatytais atvejais gina asmens, visuomenės ir valstybės teises bei teisėtus interesus (2 dalis), prokuroras, vykdydamas savo funkcijas, yra nepriklausomas ir klauso tik įstatymui (3 dalis). Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, aiškindamas prokurorų konstitucinį statusą, yra nurodęs, kad Lietuvos Respublikos prokuratūra – tai centralizuota, specifinius valdingus įgaliojimus turinti valstybinė institucija, ji nepriskiriama Konstitucijos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytoms valstybės valdžią vykdančioms institucijoms. Ji nėra teisminės valdžios sudedamoji dalis, tačiau tai konstitucinį statusą turinti valstybės institucija (Konstitucinio Teismo 2003 m. kovo 20 d. nutarimas). Pagal Konstitucijos 118 straipsnyje įtvirtintus nuostatus, prokuroras yra specifinius valdingus įgaliojimus turintis valstybės pareigūnas, kuris, veikdamas pagal savo kompetenciją ir vykdydamas jam įstatymu nustatytas funkcijas, yra nepriklausomas ir klauso tik įstatymui. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad prokurorų, kaip valstybės pareigūnų, įgaliojimai teisės aktuose negali būti apibūdinami kaip jų subjektinė teisė,

kurią jie gali įgyvendinti savo nuožiūra, t. y. kaip tokia teisė, kuria jie gali pasinaudoti arba nepasinaudoti; tokie įgaliojimai – tai ir pareigos, kurias prokurorai ne tik gali, bet ir privalo įgyvendinti, jeigu yra įstatymuose nustatytos sąlygos (Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d. nutarimas).

92. Kasacinio teismo konstatuota, kad sprendimas, ar yra pagrindas kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo, prokuroras turi vertinti kelių rūšių aplinkybes: 1) ar ginčas kilo iš teisinių santykių, kuriuose egzistuoja viešojo intereso požymiai; 2) ar tuose teisiniuose santykiuose buvo pažeistos teisės normos; 3) ar teisės normų pažeidimas yra tokio pobūdžio (pažeidimo svarumas), kad juo kartu pažeistas ir viešasis interesas. Bet kokių atveju prokuroras turi pareigą vertinti, ar paduoti pareiškimą dėl viešojo intereso gynimo, net jei egzistuoja visos trys nurodytos sąlygos ieškiniui paduoti (pvz., ar egzistuoja konkuruojantis viešasis interesas, kuris būtų pažeistas pateikiant ieškinį, ar nėra svarbiau užtikrinti teisinių santykių stabilumą, nei galbūt pažeisto viešojo intereso gynimą, ar gauta nauda bus proporcinga bylinėjimosi kaštams, kurie bus realūs ieškinio patenkinimo padariniai, ir pan.). Galiausiai tai, ar viešasis interesas iš tiesų egzistuoja ir ar jis buvo pažeistas, nustato nagrinėjantis bylą teismas. Taigi Konstitucijoje nustatytas prokuratūros teisinis statusas reiškia, kad prokuroras, kaip nepriklausomas, specifinius valdingus įgaliojimus turintis valstybės pareigūnas, negali netirti gautos informacijos, bet turi diskreciją priimdamas sprendimus jam pavestais klausimais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. spalio 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-414/2014).
93. Pažymėtina, kad apygardos prokurorui nustačius sąlygų kreiptis į teismą su ieškiniu dėl viešojo intereso gynimo egzistavimą, prasideda ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatyto vieno mėnesio termino eiga ir per šį terminą prokuroras turi priimti sprendimą, ar kreiptis su ieškiniu į teismą, ar ne, o priėmęs sprendimą kreiptis į teismą, be kita ko, turi parengti procesinį dokumentą – ieškinį ir jį pateikti teismui. Jei prokuroras dėl svarbių priežasčių praleido aptariamą terminą, šis gali būti atnaujintas pagal įstatyme nustatytas šio termino atnaujinimo taisykles. Apygardos prokurorui priėmus sprendimą atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones ir nesikreipti su ieškiniu į teismą, jo (prokuroro) laiko sąnaudos dokumentams parengti sumažėja. Kaip jau minėta, skundui dėl prokuroro nutarimo atsisakyti taikyti viešojo intereso gynimo priemones paduoti įstatyme nustatytas 30 kalendorinių dienų terminas, taigi praktikoje galimos situacijos, kai toks skundas yra paduodamas dar nepraėjus vienam mėnesiui nuo ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino eigos konkrečiu atveju pradžios.
94. Teisėjų kolegija vertina, jog ABTĮ 29 straipsnio 1 dalį nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste aiškinant taip, kad joje nustatytas terminas apygardos prokurorui ir Generalinės prokuratūros prokurorui (aukštesniajam prokurorui) taikomas ir skaičiuojamas atskirai, kaip tokio aiškino padarinys yra gaunamas rezultatas, jog įstatyme nustatytas vieno mėnesio terminas transformuojasi į dviejų mėnesių terminą. Tokia įstatymų nustatyta tvarka apriboto termino transformacija vertintina kaip nederanti su jo nustatymo, apribojimo tikslais – teisinio saugumo principo įgyvendinimu, siekiu užtikrinti susiklosčiusių teinių santykių stabilumą, aiškumą ir apibrėžtumą. Tuo tarpu ABTĮ 29 straipsnio 1 dalį nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste aiškinant taip, kad joje nustatytas terminas apygardos prokurorui ir Generalinės prokuratūros prokurorui (aukštesniajam prokurorui) taikomas kaip prasidedantis, kai apygardos prokuroras nustatė viešojo intereso pažeidimą, kaip tokio aiškino padarinys gaunamas rezultatas atitinka įstatymų nustatyta tvarka apriboto termino nustatymo tikslus. Pastarasis ABTĮ 29 straipsnio 1 dalies aiškinimas nevertintinas kaip prieštaraujantis kasaciniame skunde nurodytiems teisės aktams, nustatantiems aukštesniojo prokuroro teisę panaikinti skundžiamą apygardos prokuroro sprendimą ir priimti naują sprendimą dėl viešojo intereso gynimo, ar paneigiantis Prokuratūros įstatyme įtvirtintą suinteresuotų asmenų teisę skųsti žemesniojo prokuroro priimtus sprendimus, prokuroro savarankiškumo ir nepriklausomumo principus, nes taip aiškinant ir taikant aptariamą ABTĮ normą aukštesniojo prokuroro teisę panaikinti skundžiamą apygardos prokuroro sprendimą ir priimti naują sprendimą dėl viešojo intereso gynimo bei suinteresuotų asmenų teisę skųsti žemesniojo prokuroro priimtus sprendimus išlieka, šios teisės nėra paneigiamos, kaip ir nepaneigiami prokuroro savarankiškumo bei nepriklausomumo principai, o aptariamasis terminas, jeigu jis praleistas, gali būti atnaujintas pagal įstatyme nustatytas jo atnaujinimo taisykles.
95. Teisėjų kolegija, nagrinėjamos bylos aplinkybių kontekste aiškindama ABTĮ 29 straipsnio 1 dalį, konstatuoja, kad kai viešojo intereso pažeidimą nustato apygardos prokuratūros prokuroras, tačiau nutarimu atsisako taikyti viešojo intereso gynimo priemones, o Generalinės prokuratūros prokuroras (aukštesnysis prokuroras), atsisakymą taikyti viešojo intereso gynimo priemones pripažinęs nepagrįstu, panaikina apygardos prokuratūros prokuroro nutarimą ir, turėdamas tikslą pašalinti tą viešojo intereso pažeidimą, pareiškia teisme ieškinį dėl administracinių aktų panaikinimo, ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas šiems abiem prokurorams prasideda tą dieną, kai apygardos prokuroras nustatė viešojo intereso pažeidimą. Jei prokuroras dėl svarbių priežasčių praleido aptariamą terminą, šis gali būti atnaujintas pagal įstatyme nustatytas šio termino atnaujinimo taisykles.
96. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad nagrinėjamoje byloje teismų išvada, jog ABTĮ 29 straipsnio 1 dalyje nustatytas vieno mėnesio terminas kreiptis į teismą dėl administracinių aktų panaikinimo ieškovui prasidėjo 2021 m. rugpjūčio 11 d. ir baigėsi 2021 m. rugsėjo 11 d., yra padaryta tinkamai išaiškinus ir pritaikius teisės normas.
97. Ieškovas kasacinis skundas nesutinka su teismų išvada atmeti jo prašymą atnaujinti praleistą procesinį terminą kreiptis į teismą, motyvuodamas tuo, kad teismai netinkamai aiškino ir taikė įstatyme nustatytas praleisto termino kreiptis į teismą atnaujinimo sąlygas, nepagrįstai atmetė jo prašymą, įrodymus vertino pažeisdami CPK 185 straipsnį. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus iš dalies pripažįsta pagrįstais.
98. ABTĮ 30 straipsnio 1 dalis nustato galimybę teismui pareiškėjo prašymu atnaujinti skundo (prašymo) padavimo terminą, jeigu bus pripažinta, kad terminas praleistas dėl svarbios priežasties, taip pat nustato šiuos taisyklės taikymo ribojimus.
99. Kasacinis teismas yra konstatavęs, kad klausimą, ar ABTĮ 33 straipsnio 1 dalyje nustatyto termino praleidimo priežastys pripažintinos svarbiomis, sudarančiomis pagrindą jį atnaujinti, teismas sprendžia atsižvelgdamas į šio termino esmę ir paskirtį, ginčo esmę, ieškovo elgesį bei kitas reikšmingas aplinkybes, taip pat į protingumo, sąžiningumo bei teisingumo kriterijus (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-428/2011). Tuo atveju, kai konstatuojamas senaties termino kreiptis į teismą su ieškiniu dėl viešojo intereso gynimo praleidimas, tai dar nereiškia absoliutaus pagrindo atmeti tokį ieškinį – teismo turi būti pasverta, kuri iš vertybių yra svarbesnė konkrečioje viešojo intereso gynimo byloje, įvertintos visos aplinkybės, dėl kurių ilgą laiką nebuvo kreiptasi į teismą dėl viešojo intereso gynimo, taip pat įvertinti prokuroro, viešojo administravimo subjekto veiksmai, fizinio ar juridinio asmens, kurio naudai priimti ginčijami administraciniai aktai, veiksmai jų teisėtumo ir sąžiningumo aspektu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-523/2011). Sprendimas dėl termino ginčyti administracinių aktų atnaujinimo teismas turi įvertinti, kokių teisių pažeidimas siejamas su administracinių aktų galiojimu. Jeigu tos teisės svarbios, tai gali sudaryti pakankamą pagrindą atnaujinti terminą ir klausimą nagrinėti iš esmės (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. gruodžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-527-695/2016, 65 punktas).
100. Nagrinėjamoje byloje ieškovas teigė, kad vieno mėnesio terminą kreiptis į teismą jam anksčiausiai galima skaičiuoti tik nuo 2021 m. rugsėjo 17 d., kai Generalinėje prokuratūroje buvo gauta pareiškimo nagrinėjimo medžiaga iš Kauno apygardos prokuratūros, ją gavus buvo būtina įvertinti gautas duomenis, surinkti papildomus dokumentus, kurių paskutinį ieškovas gavo 2021 m. spalio 8 d., jis (ieškovas) terminą praleido 10 dienų, toks praleidimas laikytinas nežymiu.
101. Kaip jau minėta, nagrinėjamoje byloje teismų nustatyta, kad Kauno apygardos prokuratūros prokuroras, išnagrinėjęs 2021 m. birželio 28 d. gautą R. K. prašymą dėl galimai pažeisto viešojo intereso, 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu, nustatęs, kad ginčo sklypas naudojamas ne pagal paskirtį, tokie pažeidimai laikytini viešojo intereso pažeidimu, tačiau valstybės institucija, kurios veiklos srityje buvo padarytas teisės aktų pažeidimas (NZT), insis visų įstatymuose nustatytų priemonių jiems pašalinti, atsisakė taikyti viešojo intereso gynimo priemones. R. K. skundas dėl Kauno apygardos prokuratūros prokuroro 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimo Kauno apygardos prokuratūros vyriausiajam prokurorui pateiktas 2021 m. rugsėjo 13 d. Generalinės prokuratūros prokuroras, išnagrinėjęs 2021 m. rugsėjo 13 d. gautą skundą, 2021 m. spalio 27 d. nutarimu, sutikęs su atitinkamais skundo ir Kauno apygardos prokuratūros prokuroro nutarimo argumentais, panaikino Kauno

apygardos prokuratūros prokuroro 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutarimą ir nusprendė „spręsti dėl viešojo intereso gynimo priemonių taikymo“, ieškovo ieškinys teisme pareikštas 2021 m. spalio 27 d. Teismai konstatavo, kad ieškovas privalėjo kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo per vieną mėnesį nuo 2021 m. rugpjūčio 11 d., bet ne vėliau kaip 2021 m. rugsėjo 11 d., tuo tarpu ieškinys teisme pareikštas 47 dienomis praleidus kreipimosi į teismą terminą.

102. Bylą nagrinėję teismai, atmesdami ieškovo prašymą atnaujinti praleistą terminą kreiptis į teismą, šią savo išvadą motyvavo tuo, kad termino praleidimo 47 dienomis negalima laikyti nežymiu, ieškovo teiginys apie būtinumą atlikti papildomą tyrimą yra nepagrįstas, ir tuo, jog prokuroras nuo 2021 m. birželio 30 d. iki 2021 m. rugpjūčio 11 d. neatliko jokių tyrimo veiksmų.

103. Teisėjų kolegija nusprendžia, jog teismų procesinių sprendimų motyvas

, kad prokuroras nuo 2021 m. birželio 30 d. iki 2021 m. rugpjūčio 11 d. neatliko jokių tyrimo veiksmų, vertintinas kaip neturintis reikšmės sprendžiant dėl ieškovo prašymo atnaujinti praleistą terminą kreiptis į teismą, nes jis siejamas su laikotarpiu, buvusiu iki prašomo atnaujinti termino eigos pradžios. Kiti teismų procesinių sprendimų motyvai, kuriais grindžiamas ieškovo prašymo atnaujinti praleistą terminą atmetimas, teikia pagrindą pripažinti, kad teismai nurodytą ieškovo prašymą išsprendė neištyrę ir neįvertinę visų aplinkybių, dėl kurių terminas kreiptis į teismą, kurio eiga prasidėjo 2021 m. rugpjūčio 12 d. ir baigėsi 2021 m. rugsėjo 11 d., buvo praleistas ir ieškovo ieškinys teisme buvo pareikštas tik 2021 m. spalio 27 d. Tokio pobūdžio aplinkybės turėjo būti teismų ištirtos ir įvertintos. Jų ištyrimo ir įvertinimo poreikio neeliminuoja ieškovo pozicija, kad terminą kreiptis į teismą jam anksčiausiai galima skaičiuoti tik nuo 2021 m. rugsėjo 17 d. Aptariamą ieškovo prašymą teismams išsprendus minėtų aplinkybių neištyrus ir neįvertinus, konstatuotina, kad bylą nagrinėję teismai ieškovo prašymą atnaujinti praleistą terminą atmetė netinkamai taikydami ABTĮ 30 straipsnio 1 dalį.

104. Pažymėtina ir tai, kad bylą nagrinėję teismai aptariamą ieškovo prašymą išsprendė padarę, kaip jau konstatuota šioje nutartyje, netinkamas išvadas dėl imperatyvių teisės normų, reglamentuojančių naudojimąsi valstybinės žemės sklypu patikėjimo teise, taikymo, šių pažeidimo (ne)egzistavimo ir tai, atsižvelgiant į kasacinio teismo praktiką (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-428/2011; 2011 m. gruodžio 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-523/2011; 2016 m. gruodžio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-527-695/2016, 65 punktas), galėjo turėti įtakos išvadai dėl jo atmetimo.

105. Ieškovo kasacinio skundo teiginį, kad teismai įrodymus vertino pažeisdami CPK 185 straipsnį, teisėjų kolegija vertina kaip nesudarantį kasacinio nagrinėjimo dalyko, nes skunde, nurodžius kasacijos pagrindą – CPK 185 straipsniopažeidimą, nėra pateikta ši kasacijos pagrindą patvirtinančių teisinių argumentų (CPK 347 straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Dėl kitų kasacinio skundo argumentų

106. Kasaciniame skunde nurodoma, kad teismai, sprenddami viešojo intereso buvimo klausimą, rėmėsi tik atsakovų pateiktais argumentais, visiškai neaptarė ir nevertino ieškovo pateiktų argumentų ir nenurodė jokių motyvų, kodėl juos atmetė, tuo nukrypdami nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos dėl viešojo intereso (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. kovo 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-194/2006; 2011 m. spalio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-398/2011; 2012 m. vasario 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-53/2012 ir kt.).

107. Vertinant šį kasacinio skundo argumentą pažymėtina, kad ieškovui byloje remiantis argumentais dėl imperatyvių teisės normų pažeidimo ir viešojo intereso, kad šis pažeidimas būtų pašalintas, egzistavimo, bylą nagrinėję teismai nenustatė, jog atsakovės Druskininkų savivaldybės taryba, Druskininkų savivaldybės administracija ir VšĮ Druskininkų teniso centras pažeidė kokias nors imperatyvias teisės normas. Nenustačius fakto, jog šios atsakovės pažeidė imperatyvias teisės normas, teismams nebuvo jokio pagrindo vertinti viešojo intereso (ne)egzistavimą, todėl jų procesiniuose sprendimuose išdėstytų motyvų dalys dėl viešojo intereso gynimo vertintinos kaip perteklinės. Pažymėtina ir tai, kad nekonstatavę imperatyvių teisės normų pažeidimo fakto teismai, bylą išnagrinėję neperžengdami jos ribų, nedisponavo galimybe nustatyti viešojo intereso pažeidimo egzistavimo, kurio (ne)nustatymui, be kita ko, gali būti reikšmingas ir toks aspektas, jog tam tikrų pastatų statyba apskritai gali atitikti viešąjį interesą, tačiau jų statyba konkrečioje vietoje, kur tokių pastatų statyba yra negalima, gali neatitikti viešojo intereso ir jį pažeisti. Teisėjų kolegija nusprendžia, kad bylą nagrinėję teismai, nenustatę imperatyvių teisės normų pažeidimo fakto, neprivalėjo atsižvelgti į ieškovo kasaciniame skunde nurodytus, kasacinio teismo nutartyse pateiktus išaiškinimus dėl viešojo intereso. Dėl to aptariamasis kasacinio skundo argumentas atmestinas kaip nepagrįstas.

108. Kiti kasacinio skundo argumentai vertintini kaip nesudarantys kasacinio nagrinėjimo dalyko, neturintys įtakos skundžiamų teismų procesinių sprendimų teisėtumui ir vienodos teismų praktikos formavimui, todėl teisėjų kolegija dėl jų nepasisako.

Dėl bylos procesinės baigties

109. Apibendrinama išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė VSTVNDĮ 2 straipsnio 12 dalį, Žemės įstatymo 7 straipsnio 2 dalies 1 punktą, Reglamento nuostatas, netinkamai taikė ABTĮ 30 straipsnio 1 dalį. Nustatytas netinkamas teisės normų taikymas yra pagrindas naikinti apskustą apeliacinės instancijos teismo nutartį (CPK 346 straipsnio 2 dalies 1 punktas, 359 straipsnio 3 dalis). Ją panaikinus ir įvertinus tai, kad nustatyti pažeidimai gali būti pašalinti apeliacinės instancijos teisme, byla perduotina iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

110. Kasaciniam teismui nusprendus, kad byla perduotina iš naujo nagrinėti apeliacinės instancijos teismui, bylinėjimosi išlaidų atlyginimo priteisimo klausimas išspręstinas šio teismo iš naujo išnagrinėjus bylą.

111. Pažymėtina, kad išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme nepatirta.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu, 362 straipsniu,

nutaria:

Kauno apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2023 m. vasario 15 d. nutartį panaikinti ir perduoti bylą iš naujo nagrinėti Kauno apygardos teismui.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Antanas Simniškis

Donatas Šernas

Jūratė Varanauskaitė